

REVISTA PEDAGOGICĂ

Nu este mărire fără
virtute; dar nici vir-
tute fără lumină. Deci
lumina înainte de tote.

Națiunea ce mai mare
este aceea care are cele
mai multe școli.
Școala este arma viito-
rului.

Familia și școala trebuie
să lucreze împreună la e-
ducarea copiilor.
Scopul principal al edu-
cației este formarea carac-
terelor energice și morale.
Educația "și ajunge sco-
pul prin ajutorul instruc-
țiunii.

INȘTIINTĂRI

I Onorabilele persoane abonate sînt rugate să binevoască a tri-
mite abonamentele ce dătoresc, căci peste două luni se începe un
alt an, al optulea.

II Orce privește Redacția și Administrația revistei se va adresa
subsemnatului.

ENIŪ-BĂLTEANU

București, Calea Moșilor 138.

DISCIPLINA SCOLARA¹⁾

Asupra importanței unei bune discipline scolare, fără îndoială, cu toții suntem uniți. Fără ordine, fără respect de legi și de persoanele cărî trebuie să le mențină și îndeplinească, nu se poate închipui fericirea familiilor, precum nici binele comunităților și al statelor; de ar fi necesar s'ar putea aduce o mulțime de fapte relative atât din istorie cât și din viața particulară. Cel ce ridică disciplina, nu numai ajută prosperării lucrărilor scolastice, ci ridică tot odată și puterea poporului și ast-fel își câștigă merite pentru perfecționarea morală a omenirii; iar cel ce o sapă, păcătuiește contra patriei, contra culturii și civilizațiunii, și ast-fel înmulțește miseria omenească.

Relativ, să vedem, cum stăm noi astăzi în această privință?! La 16 Maiu a. c. Cancelarul dietei (Reichstag) declară, că împuținarea timpului de serviciu militar, dă de gândit foarte mult relativ la mănuierea armelor și menținerea disciplinei și aceasta mai virtos, pentru înmulțirea immoralității la tinerimea de astăzi, care (tinerime) reclamă o disciplină, ce nu se poate ajunge în un timp atât de scurt.

La noi, immoralitatea se înmulțește într'adevăr. N'aș vrea s'o susțin aceasta în general, dar, cu toate acestea înțeleg și prevăd că starea aceasta sinistră în cazuri singuratice și la noi poate deveni regentă (stăpână). Savanții secolului XVI aveau obiceiul de a înnegri și înjosi, fără nici o cruțare, pe strămoși și obiceiurile lor, al căror trecut în adevăr l-arătau prin tablouri schimonosite și îngrozitoare; acum însă, conduși de iluziuni romantice, pășim cu plăcere pe o cale inversă: laudăm cu prisosință timpurile trecute și le numim bune, iar zilelor noastre le dăm cel mai rău certificat posibil. Laudătorii perioadelor trecute dacă ar cunoaște în formă istorică cea ce ei mai înainte destul de în grabă și fără studii

1) Aceasta e după Dl. Dr. Bucher, din Lucerna.

radicale au înălțat până la cer, în cele mai multe cazuri și-ar recunoaște greșalele. La acestea se mai adaugă și aceea, că în ziua de astăzi relativ la purtarea cuviincioasă se caută o idee mai fină și mai serioasă, din care cauză chiar se simte atât de mult escesul unei contraziceri flagrante față de idealul visat de amintiri, contrazicere, ce acum se simte și mai mult. — Un singur ștregar dă generalității stofă de vorbă cu mult mai multă, de cât sute de „cum se cade“ (onești); prin aceasta natural, opiniunea celor ce favorizează înmulțirea brutalităților, capătă nutriment destul de bogat.

Dacă ar trebui să luăm progresele sălbătăciei ca cauză nediscutabilă, atunci aceasta ar fi o dovadă destul de sdorbitoare a slăbiciunilor noastre, căci scoala, astăzi lucrează numai pentru înfrânarea faptelor celor rele, lucrează eu mult mai mult de cât a lucrat vr'o dată în timpii trecuți. Mi vine în minte o sentință paradoxală a lui *Zinkgref*: „Bătrânii aveau conștiință fără știință, iar noi avem știință fără conștiință.“ În cazul însă, dacă am desperat de rezultatul silințelor noastre, să ne rugăm împreună cu *Rousseau*: „Atot-puternice Dumnezeule, scapă-ne de luminarea educațiunii intelectuale și de artele stricătioase ale părinților noștri, și dă-ne iarăși neștiința, inocența și sărăcia, singurele bunuri cari ne pot face fericiți!“

Dar nu, departe de noi aceste vederi negre! Trebuie să ținem tare la credința, că cultura spiritului promovează și cultura inimii și că știința în general aduce servicii umanității. Acestei credințe trebuie să rămânem fideli cu atât mai virtos, pentru-că istoria culturală obiectivă, arată adevăratul ei mers și pentru-că ea dă viață idealismului nostru, ea ne dă puterea și cutezanța la lupta cea mare contra cruzimii și a immoralității.

E foarte adevărat, că nu toți copiii sunt îngeri, și foarte probabil că totdeauna va rămâne acest adevăr; nici odată nu vom fi puși în plăcuta pozițiune de a ne bucura aici pe pământ ca în paradis.

Eu însă socotind totul din tot, n'aș schimba tinerimea prezentului cu a nici unuia din timpii trecuți.

La grecii cei luminați vorba: *νεανιωδες* însemna: „să fii tânăr“; înțelesul obișnuit înse 'l avea: „să lucrezi negândit, să fii arrogant, răsfățat și ușuratic.“ Aceste zise ne-ar da oarte mult de gândit, dacă n'am cunoaște cu toții foarte bine vechiul proverb german: „Jugend hat keine Tugend“ (juneța n'are vîrtute).

Cum că în anii mai recentî s'aũ făcut oarecari mișcări, aceasta nu vreaũ s'o contest. Eu însă mi-închipuesc un rezultat favorabil al acestor schimbări ast-fel: dacă s'ar putea împărți tinerimea după valoarea morală în plăcutul sistem decadic în 10 clase, s'ar putea ajunge la un rezultat valoros obiectiv ast-fel, că clasele mai bune, aũ câștigat relativ în puterea morală și iar clasele mai de jos — aici însă nu se ia în considerare averea, pentru-că și bogatii pot avea copii rei, ar fi căzut mai adânc, cea ce s'ar putea observa ce prăpastie există între cei d'întăi și cei de al doilea. Cei din urmă arată de fapt aroganță, viclenie, minciună, obrășnicie, îndărătnicie (dîrzenie) și lașitate perfidă într'un grad, care deșteaptă frica și constată ușor că immoralitatea tinerimii crește. Păcat că n'avem o statistică generală despre criminalități, pentru-că din acea ușor am putea vedea declinarea moralității în arătatul înțeles, ce s'ar putea referi chiar și la adulți. În Germania se vede cum, în timpul de la 1882 până la 1890, a declinat moralitatea, așa în cât dacă am privi din punctul de vedere etic furturile și delicturile brutale, insultele către autorități, jurămintele false și alte fapte cari merită pedeapsă aspră, am avea foarte mult de criticat.

Relele înclinări provin — nu pot îndestul accentua — din reaua stare socială și tendințe încurcate de spiritul timpului.

Știm cu toții, cum căsătorii nebasate pe o judecată matură, făcute din ușurință, viața conjugală nefericită, numeroasele divorțuri, dărăpănarea vieții de familie, subiectivismul și egoismul, oarbele pasiunii de partide, nemulțumirile și amără-

ciunile, groaza de muncă, beția, moliciunea și în fine toate lucrurile ce nasc din acest epicureism desonorat, îngreuiază foarte mult creșterea copiilor și o face imposibilă de a avea măcar rezultate mulțumitoare.

În vederea tuturilor acestor dificultăți publicul, favorabil împrejurărilor de mai sus, iar nouă aproape cu totul contrar, ne dă obligațiuni foarte complicate.

Da, noi astăzi nu mai putem privi școala ca o instituțiune patriarhală, precum era acum 30 sau 40 de ani; acum se pretinde mai multă educațiune, mai multă silință și supraveghere, dacă voim ca datorința noastră să ni-o împlinim ast-fel ca să aducem întreaga tinerime acolo, ca ea să fie capabilă de a face tot ceea ce este bine cu voioșie și energie.

În prima linie trebuie să ne silim cu cea mai mare scrupulositate a fi dreptți. Dacă elevii ar fi ai unui milionar sau ai unui muncitor, ai celui d'ântăi funcționar sau ai celui din urmă țaran, dacă ar fi ai noștri sau ai unui străin și ai căror părinți ar ține de or-ice confesiune sau partidă, aceste împrejurări nici într'un chip nu trebuie să influințeze în practica noastră, căci altfel creditul nostru imediat ar fi pierdut și opera noastră ar fi micșorată. Un învățător părtinitor ar trebui aproape silit să abzică de reușita unei bune discipline.

În al doilea punct trebuie să arătăm o tărie ne-înduplecată. Se întemplă adese-orî că vin părinții să ceară privilegiu fără nici o jenă și au pretențiuni cari n'au alt scop, de cât de a face pe voia copiilor lor răsfățați. În acest caz nu fac alt-ceva de cât își aruncă copiii în brațele trândăviei și moliciunii. În astfel de cazuri învățătorul conștiincios trebuie să cunoască numai legea și datoria și ar trebui să o facă în toate decisiunile sale.

În al treilea și destul de important punct vine punctualitatea. Ea se pretinde a se găsi și se îndeplinește din norocire cu decisiune crescândă în armată, în serviciul poștal, la Căile ferate, la serviciul vapoarelor, în comerț, în industrie și în fine în relațiunile sociale. Și școala oare să ră-

mână înapoi în îndeplinirea ei?— în ce stare de neglijență ar cădea prin aceasta!... E de mirat, cum, tocmai contra exactității din școală se face atâta opoziție. „Vrem libertate!“ e devisa doritorilor de emancipare. Și cine s'ar opune voinței lor revoluționare, aude zicându-i-se tiran, despot, și trebuie să se teamă de inimi pe a căror față se vede expresiunea răsbunării.

Noi nu trebuie să ne lăsăm a fi duși în eroare de ast-fel de furtuni. Dacă învățătorul ar cultiva neglijența, atunci cea mai mare parte din elevii sei de unde ar putea învăța punctualitatea cea atât de necesară tuturilor în lupta pentru existență?

În al patrulea și astăzi cel mai pretins punct vine *tactul*. Publicul nostru — fără reproș — s'a făcut mai simțitor și cu drept cuvânt cere ca și noi, până n'avem ocaziuni cari să ne dea pretexte speciale, să procedăm alt-fel cu școlarii: o purtare amabilă, bine-voitoare și politicoasă. Puțina considerare a elevilor, titluri mâhnitoare, pedepse des-onoratoare, tachinări, dar mai cu seamă așa numitele bat-jocuri și neascultări capricioase la dreptele lor cereri, sunt greșalele cele mai mari cari vatămă disciplina.

În fine, în al cincilea, cel mai principal punct, vine *indulgența*, până când se constată că nu există aroganța și iar *asprimea* nenduplecată contra răului vădit. Un martor ocular spune, că trăsurile feței lui *Pestalozzi* de obicei arătau un raiu de iubire și mulțumire, iar câte-odată o seriozitate grozavă; vocea lui putea fi când de o amabilitate extremă, precum și de o mânie grozavă.—Întâmpinarea drăgăstoasă la copiii nerăsfațați, în adevăr produce minuni. Aceasta servește mai cu seamă față de copii bravi, săraci, părăsiți, neglițiați, cari afară în lume întâlnesc totul rece și brusc: cel puțin în școală să le fie dat a găsi un locaș de fericire, de pace și iubire. Să ne ferim de orî-ce asprime până când putem spera a isbuti cu blândeța! Ajunge o privire, atunci să economisim vorba; ajută vorba, atunci să ne

păzim de proceduri mai aspre. Noi învățătorii neconțenit ar trebui să avem deasupra catedrei, înaintea ochilor noștri, adică ca norme obișnuite, copii din fablele lui *Herder*, iar ca ajutor în caz de lipsă pentru întâmplări extra-ordinare „asprimea și indulgența“ de *Fröhlich*. Cele d'întâi să ne amintească, că razele cele dulci de soare, bunăvoința și conțiența de regulă mai bine isbite de cât furtuna și vijelia, iar a doua să ne anunțe, că dacă desghieful ar proceda prea încet, prea delicat, atunci ghiața nu s'ar topi, sau foarte târziu și prin urmare ar trebui să așteptăm prea lung timp primăvara.

În special, ceea-ce privește pedeapsa corporală, desființarea ei s'ar putea lua ca un ideal realizabil, cu toate acestea însă, cu destulă părere de rău trebuie să adaog, că aceasta nu fără a cauza o pagubă destul de mare, pentru că de sigur aceasta aparține unei obligațiunii din cele mai delicate și totodată amare spre a putea ține cu astfel de mijloace strictetea disciplinei.

Pedeapsa corporală cauzează aceluia care o esecută, aceluia care o primește, precum și spectatorilor momente penibile; ea foarte ușor micșorează poziția celui d'întâiu și nu se potrivește de loc cu funcția de învățător. Nu de giaba un consilier de aici (Lucerna) la 26 Octombrie 1739 a decis, că dacă vr'un student gimnasial ar merita pedeapsa cu varga (nuiaua), aceea să fie esecutată de un individ strein, iar nu de învățător.

În școalele superioare pedepsele corporali sunt deja escluse, și cu drept cuvînt și pot să fie, pentru că legea este destul de garantată prin faptul escluderii în orî-ce timp a elevilor, cari prin orî-ce alte încercări de îndreptare au rămas incoregibili.

Cu toate că școala față cu astfel de școlari rămâne aproape fără razem, și ei își pot urma neturburați și fără frică întreprinderile lor spre a corumpe și pe cei mai buni,

cu toată fatalitatea aceasta, nimenea n'o să fie pentru îndeplinirea pedepselor palpabile.

În școlile publice lucrul acesta stă cu totul altfel. Din acestea pedepsele corporale pot fi excluse fără pericol, dacă statele se vor îngriji de mai înainte, să aibă case de corecțiune, bazate pe o dispozițiune de o procedură dreaptă, unde să intre toate elementele ce ar putea fi păgubitoare școlii. Existența unor ast-fel de case, cari s'ar putea numi mai bine școli de pedepse, ar ajuta într'un mod favorabil disciplinei, căci frica de a fi trimiși în o ast-fel de școală fără îndoiială încă la timp ar aduce la cunoștință pe acela ce ar avea înclinație spre ștregării.

Dacă mi s'ar încredința redactarea unui proiect relativ, convins că pedepsele corporale în raport cu legăturile arătate nu sunt de tot de lepădat, ci din contră acelea numai se aplică prea des și de acea își pierd efectul, devin ușor păgubitoare atât învățătorului, cât și întregii moralități a elevilor, mi-aș permite a propune următoarele puncte :

1. În școlile superioare ori-ce fel de pedeapsă corporală e interzisă.

2. Aceași normă trebuie să se ia și pentru școlile publice ; în ceea-ce privește neresolvarea îndestulătoare a temelor din școală trebuie să se țină seamă și să se ia în considerație :

a, că e imposibil de a judeca cu precisiune, dacă această cauză în adevăr provine din lene sau rea voință, dacă provine mai mult din o inaccesibilitate sufletească, din vr'o infirmitate a simțurilor (pr. miopie, surzenie). Din vr'o indispoziție sau interziceri a părinților neștiutori și altele de acest fel ;

b, că pocăința cea mai nimerită în astfel de cazuri ar fi oprirea în școală după orele de învățămînt.

3. Pedeapsa corporală numai în urma călcării legii morale poate fi permisă. Ca ce fel de pedepse și cum trebuie

să se esecute ele, ar trebui încredințat decisiunii unor medici și bărbați de școală.

4. Învățătorul, în raportul său școlar, va indica toate procedurile acestui fel de pedepse dimpreună cu numirea exactă a felului călcării de lege.

Un astfel de regulament — cred eu — spre mulțumirea tuturilor partidelor de păreri, va putea rezolva obiectul certeii și în caz de lipsă va putea tranșa orî-ce abuz și ast-fel ar înceta orî-ce plângere.

Relativ la pedepse n'ar trebui să uităm nici o dată maxima veche : „Cu cât un învățător e mai bun pedagog și didactic cu atîta mai rar va fi îndemnat să le esecute“. Ce efect demoralizator face d. e. neglijența învățătorului — modelul natural — asupra elevilor? Mî permit a arăta aici un singur caz probabil. Învățătorul nu se ține a se presenta în școală la ora fixată, ci saŭ prea curênd, saŭ poate cu sfer-turî de ceas mai târziŭ; atunci nu e de mirat dacă și elevii sêi — mai cu seamă din clasele mai înalte — să facă dis-sordine și cu timpul să se obișnuiască la aceeași neglijență. Bine trebuie să observăm, făcênd o cercetare scrupuloasă conștiinței noastre dacă multe păcate d'ale elevilor, n'ar fi mai nimerit să le înregistrăm pe socoteala noastră?

Așa dar, înainte de toate noi cu noi trebuie să începem disciplina și atunci numai putem spera ca elevii noștri să o urmeze mai ușor și mai sigur. Aceasta ar trebui observată mai întăiŭ de fie-care învățător a parte și numai după aceea în raport cu colegii sêi. Buna disciplină cere o legătură sinceră a întregii corporațiunii învățătorești, o adevărată colegialitate și o lucrare uniformă spre ajungerea înaltului scop ce urmăresc. Vai de învățătorul care face într'adins greutăți — obstacule — altui coleg al sêi, căci acela saŭ îi micșorează pozițiunea, saŭ face chiar a se revolta elevii contra lui. În astfel de caz nici de cum nu se tinde la menținerea unei bune discipline.

Dar, dacă corpul învățătoresc întreg ar urma să-și facă

datorința în conștiință și în cea mai bună armonie, totuși o bună disciplină încă nu e destul de asigurată; ea mai necesitează o protecțiune din afară.

Barem! de ni s'ar acorda această dorită și destul de simțită protecțiune! Dar, din nefericire, cei chemați spre aceasta se despart în trei mari clase: Clasa întâia o formează cei cu intențiunii destul de bune, cari cu tot zélul și căldura ne dau ajutorul lor spre a ajunge disciplina la cel mai înalt triumf. Acestora le mulțumesc prea călduros! A doua clasă o formează neutralii, cari cugetă: „unde nu mă doare, nu mă leg“ — lasă dascălii să-și vază ei de daraverile lor. A treia clasă însă o formează rău-voitorii, cari în tăcere simt cea mai mare bucurie atunci, când învățătorul, în urma unor farse jucate de elcvi, cade în zăpăceală și la urmă în fața ștregăriei, el, rămâne cel păcălit. Aceștia sunt în parte niște protectori ai stricăciunii, căci micii ștregari prin aceasta sunt încurajați la efectuarea relelor fapte.

Cine să ne ajute?

În prima linie, bine-înțeleș — familia. „Dacă casa părintească nu este un locaș sfânt al lui D-zeu, dacă mama nu cultivă conform naturii inima și capul copilului, atunci orî-ce încercare de reformă în starea socială ar fi imposibilă; aceasta ste credința lui Pestalozzi, care și-o arată ca idee fundamentală în „Leonard și Gertruda“.

Dacă ași putea vorbi părinților le-aș spune:

Noi învățătorii avem sincera voință de a însuși scumpilor voștri copii moravuri bune, știința necesară și puțința ca să fie înarmați îndestul spre lupta vieții din care să poată eși cu ușurință învingători; dar voi trebuie să ne ajutați în aceasta în mod conștiincios, căci altfel totul e greșit. Înainte de toate trimiteți-ne copii sănătoși la corp, nutriți raționabil și deprinși la toate, adică cum am zice, copii capabili cu o voință tare! Lăsați-i de timpuriu să se miște după cum le cere natura, să alerge în razele soarelui, în vînt și în timp urît! Lăsați-i să-și cânte și să-și fluere ariile descoperite de

ei înșiși și nu-î deranjați în petrecerea lor naturală, cât timp aceea nu e de o natură ofensivă. Lăsați-i să-și aleagă — dacă se poate — singurî petrecerile lor și ei vor ști să-și desvolte destul de bine vocațiunea dictată de nevinovatul lor spirit, când se află în mijlocul celor de seama lor și aceasta o fac cu mai multă plăcere, par'că la orî-ce pas ce-l fac ar fi dresați.

La *Stans*, Pestalozzi totdeauna așeza un copil mai capabil între două mai nendemânaticî. Acela îmbrățișa pe cei două cu amîndouă brațele și le spunea tot ceea-ce știa el. Astfel copiii învățau pe copii și adese orî singurî ajungeau calea cea bună. Povețe amicale și reproșurî în termîni scurți au un efect cu mult mai bun de cât cine știe ce predicî lungî.

Lucrul vostru principal constă în aceea, ca copii să fie bine îngrijiți și să fie ținurî în o viață regulată; să-î obișnuiți a-și îndrepta spre aceasta simțurile, să le deșteptați luarea aminte și să-î supraveghiați în tăcere, să nu vază să nu auză, eventual să nu citească ceva rău și ca să nu-și atragă nicî un rău. Fără nicî o piedecă lăsați de asemenea să li se desvolte aplecarea spre orî ce lucru și depărtați-î de orî-ce cochetărie și moliciune! Protejați cât se poate curata și inocenta lor minte copilărească și obișnuiți-î la îndestulare, concordie și mulțumire. Copiii robuști, plini de putere și aproape s'lbaticî se supun disciplinei școlare foarte ușor, pe când din contră cei enervați, răsfațați, prea deștepți de multe impertinenți, de regulă se supun cu mult mai greu.

O lege de disciplină școlară sau dacă s'ar ordona regulamente disciplinare făcute cu precauțtare și potriviri cu starea timpului, poate contribui excelent la menținerea ei.

În lucrurile produse din ușurință se lasă libertatea, iar în cele ce în adevăr reclamă o libertate oare care vin programele cele riguroase! Despre acest punct ar fi multe de zis; voiû să mă mărginesc însă numai la întrebarea următoare: Cum se poate trece așa ușor cu vederea asupra faptului, că mulți copii micî trec pe strade cu țigările aprinse, sau — par'că.

dinșii ar fi câștigând bani — cercetează cârciumile și cafe-nelele, sau în fine noaptea târziu fac scandale pe strade? Pentru ce nu se avisează poliția ca să procedeze conform legii la reprimarea acestor disordini?

S'ar mai putea adaoga îmbunătățiri reclamate și în organizația școlară, cari îmbunătățiri pot face foarte mult bine disciplinei. Dacă părinții cugetă numai bine despre școală și țin la ea, atunci impresiunea bine-cuvîntată ce ei personal inspiră copiilor lor e bine așternută; dar — durere — sunt — și încă nu puțin — de acei părinți, cari față de copii lor se arată nemulțumiți, și atunci sarcina e foarte greoaie. În fine prin public adese-orî se aud plângeri asupra organizării școlastice, cu deosebire asupra programului prea încărcat. Sunt oare aceste plângeri juste? Sunt oare orele săptămânale și categoriile similare într'adevăr prea numeroase? Nu poartă oare școala greutate învechite, cari cauzează pierderi de timp; așa d. e. vătămătoarea aglomerare a literilor de tipar prea mici; după aceea vagul învățămînt numai de vorbe nu strică oare tînera fragesime și veselie? Aici-mi permit a aminti numai memorizarea mecanică a stofei de învățămînt destul de neînțeleșibilă; masa de date ce se cere cu toate că se știe că va displace; nefolositoarele descompunerî gramaticali: limbisticele, istoricele, metafisicele, logicele și eticele dărăpănări de poesii, a căror culegeri obositoare înecă tot simțul sănătos și atragerea spre literatură.

E adevărat că încărcarea necumpănită a memoriei și din această cauză munca cea peste măsură își are deja urmările sale triste, așa în cât vedem școlari, cari silindu-se prea mult își vătămă sănătatea și cad în nervositate și astfel în neplăcerea lor devin neascultători și mai greu de condus. Dar nu-i mai puțin adevărat de altă parte, că cei leneși pe lângă că tot caută pretexte în lenea lor tocmai ca scuză arată încărcarea programului bazați pe principiul, ca „ce-i prea mult nu-i sănătos,” că „nimenea nu-i obligat a face peste pute-

rile sale.“ Aici mai cu seamă dacă-și are rol și sofistica atunci poate avea consecințe destul de încurcate.

Importanța supravegherii din școală, cred că nu e necesar să o mai arăt în toate amănunțele ei. De ar avea numai toți cei chemați spre aceasta tot-d'auna, preste tot și în toate cazurile dorita cunoștință de cauză, de și-ar îndeplini cu nepărtinire datorințele mai ales în hotărârile legiste, și de ar avea ardoare de muncă, și interes viu la prosperarea școlii!

Dar cu toate acestea publicul poate prea bine să-și dea verdictul.

Dacă fie-cine s'ar jena de a induce în eroare pe copilași fie prin vorbe sau prin fapte, dacă n'ar rîde numai de greșelile copiilor cari câte odată cam dau de gândit și dacă n'ar suride la ștregăriile lor pe cari adese ori le taxează de bravuri, ei din contră ar dojeni toate incorectitudinile și le ar arăta la locul cuvenit urmările lor, atunci numai ar crește stima pentru legea morală și disciplinarea tinerimii ar fi de îndată și vădit ușurată. „Nu ne temem de pedeapsă, pentru că prietenii nu îndrănesc să ne pârască; iar în urmă dacă trebuința va ceré, tot ei ne vor scoate din încurcătură“ e o socoteală — din nefericire nu tot-d'auna grăită — care a dus deja pe destui tineri din treaptă în treaptă în prăpastia stricăciunii și cari de alt-mintrelea s'ar fi putut scăpa.

Aici e câmpul pentru o muncă comună unde cu toții, fără mari cheltueli își pot câștiga merite strălucite pentru întreaga omenire. Aici e câmpul pentru luptă comună contra brutalității și immoralității avînd de ajutor pe însăși tinerimea. — În statutele unei societăți de studenți din *Tübingen* ca condițiune esențială se găsea următoarea frasă: „Orî-ce membru e obligat să aibă o purtare morală exemplară și să asculte de lege; să contribue cu tot dinadinsul ca între societari să domnească un ton moral și nobil.“ In adevăr, dacă tinerimea preste tot ar proceda ast-fel, atunci n'ar trebui să ne mai fie teamă de lipsa unei bune discipline. Acea ar fi

cea mai sigură garanție pentru ordine și buna conduită. În fie-care clasă, cei ce dau tonul ar trebui să zică : „Noi nu suferim desmoralizare!“ și acestei poliții în cele mai multe cazuri toți s'ar supune. Atunci tinerimii a-și striga : Țineți-vă sus amorul propriu, tinerime, și nu lăsați ca vr'o pată să rușineze numele vostru. Forțați-vă puterea la timp în serviciul onestității și aduceți-vă aminte, că precum sănătatea corpului tot-d'auna e opera predomnitoare a abținerii, tot astfel e și sănătatea spiritului. Atunci ajungeți de timpuriu la morala matură și prin aceasta la adevărata libertate, căci veșnic rămân vorbele lui *Goethe* : „Numai legea ne poate da libertate!“

Dar acum destul ! Termin cu strofa lui *Rückert* :

Viitorul l'aveți voi, voi aveți patria,
Voi aveți în mână inima tinerimii, educatorilor !
Cea ce plântați în fragedul pământ, va prinde rădăcină
Și plâpânda ramură ce o altuiți, va aduce roade.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ioan G. Neamțu

București, Ianuarie 1892.

CERCUL DE LECTURA

AL REVISTEI PEDAGOGICE

„LUMINĂ PENTRU TOȚI“

La 18 Ianuarie trecut, s'aũ început ședințele literare ale *Cercului de lectură* al revistei „*Lumină pentru toți*“.

Scopul acestui cerc este ca membrii lui să citească ori ce fel de scrieri atât în românește cât și în ori ce altă limbă cunoscută lor, sau să facă dări de seamă despre diferite lucrări literare și științifice. Cu timpul se pot citi și judeca însesii lucrări ori-

ginale. În ori-ce caz, nici o lucrare nu se va citi sau prezenta cercului, până nu va fi mai întâi admisă de biuroul cercului.

Resumatul lecturelor se va consemna în prescriptul verbal al seratei, după cari se vor publica extracte în revistă.

Ori-ce colaborator, abonat și amic al revistei poate fi membru al cercului, dacă va fi primit mai întâi de membrii fondatori. Amatorii se vor adresa la direcția acestei revistei, în persoană sau prin scrisoare.

Nu este nici un fel de contribuțiune bănească.

Ședințele se țin de o dată în fie-care Sâmbătă seara.

NB. Aci, mai departe, urmează o scurtă dare de seamă despre unele din cele citite în fie-care săptămână de la 18 Ianuarie trecut până acum.

REDACTIA.

CLASA I PRIMARA URBANA

Regulamentul actual al școalelor primare urbane, prevede două secțiuni în cl. I de băieți: secțiunea *A* sau cea *pregătitoare* și secțiunea *B* sau cea mai *înaintată*. Secțiunea *B* este obligată a urma la școală numai 3 ore pe zi, de la 8—11 a. m., iar secțiunea *A*, 2 ore pe zi, de la 2—4 p. m. În aceste divisiuni se primesc copii de le vârsta de șase ani și sunt datorii a face cl. I doi ani: un an în secția *A*. și unul în secția *B*.

Nu știu dacă această dispoziție regulamentară va fi adus foleasă școalelor din cele vr'o patru sau cinci orașe

mari ale României. Știu însă că în toate celelalte orașe — și mai cu seamă în cele mici — nu s'aũ ajuns aproape de loc dorințele reformatorilor.

Pe ce motive s'aũ rezemat acei ce aũ introdus această inovațiune ?

Iată-le :

1). Că nu avem locale de scoale spațioase și că prin urmare primindu-se două serii de copii, numărul înscrierilor în cls. I se va îndoi, și

2). Copiii urmând doi ani, dearândul, tot aceeași clasă, vor ajunge a fi bine pregătiți când se vor promova în clasa a II-a.

După mine două sunt cauzele cari aũ făcut să nu se ajungă scopul dorit :

1). Lipsa de grădini de copii, unde să se pregătească până la etatea de școală, și

2). Puținul interes ce-și dau părinții de a ocupa pe copiii lor în timpul cât stau acasă.

Se știe că grădinile de copii aduc mari foloase atât părinților, cât și școalelor. Părinților : înlesnindu-i a-și căuta de treabă în timpul zilei ; școalei : dându-i copii pregătiți și apți de a pricepe cele ce li se vor preda. La noi aceste școale lipsesc cu totul și prin urmare și copiii începători ne vin în școală lipsiți de cele mai elementare cunoștinți.

Ce va putea face bietul Institutur cu copii de șase ani atât de puțin desvoltați intelectualicește, în cât de multe ori nu-și știu nici numele. Nimic, sau aproape nimic. Chiar dacă am presupune că se va putea face ceva în școală cu acești copii, dar ei urmând numai jumătate de zi la școală, iar cea mai mare parte a timpului petrecând-o în casa părinților, unde nu sunt ocupați de loc, vor uita tot ce aũ putut învăța. Ast-fel că se perde și timpul copiilor și se zădărnicește și munca dascălului.

Mă resum dar și zic: în starea în care ne aflăm — fără grădini de copii și fără ajutorul părinților—cel mai bun lucru este să primim numai o singură serie de copii, cari să aibă etatea de cel puțin 7 ani impliuiți. Acei copii venind la școală și dimineța și seara — prin urmare fiind sub privigherea institutorului toată ziua—vor învăța indoit și întreit mai mult și nu vor avea nevoie a ședea doi ani în aerul cel infect al școalelor noastre perzându-și sănătatea și ne-învățând aproape nimic.

Pr. V. Diaconescu.

Institutor în T.-Ocna.

CARACTERUL ¹⁾

I. FORMAREA CARACTERULUI

4. Influența ce o are școala vieții.

(*Experiență, muncă, cercare*)

Am vorbit de muncă ca de un mijloc de disciplinare; ea însă este și educatoare. Chiar și munca, care nu dă un rezultat nemijlocit, este mai bună ca lenea, pentru că deprinde puterile și ast-fel le pregătește pentru o activitate plină de succese. Obiceiul de a lucra învață pe om a începe lucrurile cum se cade, a cruța timpul și a-l împărți bine. Și acela, care a învățat odată arta de a folosi bine viața, își va putea da seamă despre fie-care minută.

Coberidge a zis dar bine, că precum leneșul omoară timpul, așa înțeleptul dă timpului viață prin aceea, că-l folosește nu numai cu conștiințositate, ci chiar cu conștiință. El împărțește orele, le inspiră un suflet și ast-fel, cum zicea Goethe, poate da clipitei durată. Cel ce și-a regulat ast-fel activitatea, nu trăiește atâta în timp, cât trăiește timpul în

1) Vezi numărul 7 din acest an. După Smiles-Rudow. A se vedea „Gaz. Trans“.

el. Zilele, lunile și anii săi vor dăinui și după peirea lumilor, ca niște semne ale datoriiilor împlinite, și vor dăinui și atunci, când nu va mai fi timp.

Tocmai pentru aceea sîrguința este un crescător așa de minunat, pentru că ea învață de a ne întocmi munca; ea desvoaltă mai bine ca orî ce cele mai înalte însușiri ale omului, fără deosebire dacă acesta stă în capul unei familii sau al unui popor. Hărnicie, putere de a judeca, abnegațiune, cunoașterea de oameni și de afaceri se cer pretutindenî, unde se sîvârșește ceva cum se cade.

O ast-fel de școală face pe acela, care a avut'o, de ar sta orî și unde, mai fericit de cât cea mai înaltă cultură. Generalul Trochu zise odată: Pentru ca cine-va să devină un faur bun, trebuie să fi făurit în toată viața sa; spre a fi un bun administrator, trebuie să fi petrecut toată viața în afaceri.

Washington se esercita încă ca copil de 13 ani a scrie chitanți, polițe și alte scrisori comerciale. Acest esercițiu timpuriu a fost de sigur baza de căpetenie a cunoștinței sale de afaceri, ce a dovedit-o în mod atât de admirabil ca ocăr-muitor.

Cel ce o duce la ceva pe tărâmul activității omenești în afaceri, acela merită a fi onorat, cum merită a fi onorat artistul, orî poetul pentru opera sa, beliducele pentru învingerea sa, ba mai mult încă ca acesta din urmă, căci el poate a avut să se lupte cu greutate și tot așa de marî, dar învingerea sa nu s'a rescumpărat cu sânge.

Și dacă deja pe tărâmul muncii de toate zilele nu este posibil un succes fără osteneală, cu atât mai puțin este cu puțință pe tărâmurile mai înalte. Nu poate fi nimic mai greșit ca părerea, că geniul n'are lipsă de muncă. Din contră, cu cât un om este mai presus în privința spirituală, cu atât mai diligent are să fie. Alex. Hamilton zicea: Geniul este fructul cugetării și al muncii. Nicî odată nu s'a făcut vr'un lucru mare și durabil numai așa dând din palmî; din con-

tră: lucrului bun îi trebuie timp, numai cu încetul se face oțetul.

Putere dobândește numai acela, care muncește; trândavul nici odată. Nici un bărbat de stat nu și-a putut câștiga vază, de cât numai prin muncă, și chiar Ludovic XVI zise: Prin muncă domnesc regii. Frideric cel mare zise: Regele este cel dintâiu servitor al Statului.

Intr'adevăr, că acest principiu al muncii continue, al participării active la toate afacerile vieții, deșteaptă energia spiritelor mari ale tuturor timpurilor.

În vremile vechi se înțelegea de sine, că și scriitorii, cari formează azi o tagmă deosebită, aveau toți câte o anumită ocupațiune. Chaucer, părintele poeziei engleze, a fost mai întâiu soldat, apoi perceptor. Pe timpul Elisabetei marele Spense a fost secretar al ambasadorului Irlandei: Baun a fost un avocat activ; Shakespeare conducător de teatru. Sub Carol I Milton secretar de Stat și mai înainte învățător, și așa mai departe. Cluj / Central University Library Cluj

Așa dar, îndeletnicirea cu afaceri nu numai că nu abate spiritele de la scopurile cele mai înalte, ci este cea mai bună școală de preparare pentru ele.

Cei dintâi mari scriitori ai Italiei asemenea au avut o anumită profesiune. Villani, care a scris cea mai bună istorie a Florenței, a fost comerciant; Dante a servit Statului, ca și Petrarca și Boccacio. Galilei, Calvani și Farini au fost medici, Coldoni, autorul comediilor, a fost un avocat. Ariosto a fost ca om de afaceri tocmai așa de mare, ca și ca poet, și după moartea fratelui său, el s'a îngrijit mult de frații săi mai mici. În urmă, ducele de Ferrara i-a încredințat însemnate afaceri.

La germani, Luter, cel ce a dat impulsul la reînnoirea limbii și a literaturii germane, a fost profesor; bărbatul de Stat plin de spirit, Leibnitz, se ocupa mult cu literatura. Dintre scriitorii mari ai timpului clasic Klopstock și Wieland au fost ocupați mai numai ca scriitori. Lessing lucra ca se-

cretar guvernial în Breslau cu mult mai vioiu și mai liber ea înainte, când a trebuit să scrie, spre a câștiga pâinea de toate zilele. Herder a fost preot și superintendent general, Goethe a fost jurisconsult apoi ministru, Schiller a fost profesor, și la toți aceștia se poate constata bine-cuvîntata influență a unei activități regulate.

Așa și la alte popoare. Rabelais a fost la început medic ca și Schiller, Molière un actor (teatralist) ca și Shakespeare; Descartes, întemeietorul filosofiei mai nouă; La Rochefoucauld, autorul maximelor, Lapeyroux naturalistul, în Franța, Cervantes, Lope de Vega și Calderon în Spania au fost mai întâi soldați, ca și Camoens.

Dacă omul se ocupă prea exclusiv numai cu arta și știința, mai ales însă cu filosofia, devine adese-orî foarte neapt și nepractic. De aceea, zice cu drept Cicero: Poate că nu există o nebunie, care să nu fie exprimată deja odată de către un filosof; și istoria acestei științe ne dă destule dovezi pentru aceasta.

Talentul filosofic pretinde cugetare încordată, talentul practic pretinde activitate încordată; aceasta este deosebirea. Acela duce la nehotărîre; omul voiește să privească lucrul din toate laturile și cugetându-se mereu, uită să-l ducă în îndeplinire; talentul din urmă, practic, nu uită de a chibzui lucrul, dar apoi îl și eșecută iute și hotărît.

Montaigne zice dar cu tot dreptul despre adevărații filosofi: dacă au fost mari în știință, au fost și mai mari în lucrare; și de câte ori au fost puși la probă, au documentat idei atât de înalte, în cât se cunoștea, că spiritul lor s'a întărit și s'a mărit prin multe cunoștințe.

Cultivarea spiritului dedă pe om la diligență și iubire de ordine, îi ține voința în strînsă disciplină și-i arată multe mijloace pentru a-și ajuta. — Aceasta folosește mult și omului de afaceri. Așa înaintează creșterea științifică, atențiunea, tăria și puterea, ce se cere pentru a-și câștiga omul cunoș-

tințe; ast-fel de oameni vor fi și mai punctuali, mai iscusiți și mai de încredere ca alții.

Isac Newton a fost cel dintâiu naturalist-scrutător, iar aceasta nu l-a împiedecat a fi un foarte bun director de monetărie. Asemenea a fost și Astronomul Herschel director la monetărie ca Newton. Frații Humbold au dovedit escelente însușiri pe toate tărâmurile, ca scriitorii, filosofi, limbiști, bărbați de stat. Bunsen și Niebuhr au fost tot așa de eselenți ca istorici, precum au fost de eselenți ca bărbați de stat. Niebuhr a fost secretarul consulatului danes în Africa, după aceea a fost ales în comitetul pentru regularea finanelor țării, iar în urmă a luat conducerea Băncii din Berlin. Cu toate aceste afaceri, el tot a mai găsit timp de a studia istoria romană, arabește, rusește și alte limbi și de a-și câștiga ca scriitor un nume însemnat.

Napoleon I chema în serviciul său tot bărbați de știință, nu tot-d'a-una o nimerea bine cu ei, dar mai multe ori da. Așa de pildă n'a nimerit-o bine cu Laplace, care s'a dovedit incapabil pentru postul unui ministru de interne, fiind-că, cum zicea Napoleon, nu cuprindea lucrurile dintr'un punct de vedere exact; se agăța tot de nimicuri.

Cu Daru a stat lucrul alt-fel, pentru că deja în Elveția sub Massena fusese intendent și făcuse o școală bună în administrație. Când îi oferi Napoleon postul unui consilier de stat, el nu voi să primească, pentru că, zise, cea mai mare parte a vieții sale a petrecut-o între cărți și n'a avut ocaziune a învăța să fie curtezan. Napoleon îi răspunse: Curtesanii am destui în jurul meu și ori și când pot avea și mai mulți, am însă trebuință de un ministru, luminat, resolus și veghiator, de aceea te-am ales pe d-ta. Daru făcu cum îi zise împăratul și deveni primul său ministru, pentru care post s'a arătat pe deplin destoinic și totuși el rămase omul modest, cinstit și neinteresat, care fusese mai înainte.

Omul poate să se dedea așa de mult cu lucru, în cât să nu poată trăi fără de el; un om harnic caută dar să folo-

sească și timpul său liber spre bincle său. G. Herbert zice : cel ce nu-și folosește timpul său de răgaz, n'are răgaz. Și omul cel mai activ va avea oare libere, în asemenea oare libere, cei cari n'au putut să rămână fără de lucru, au săvârșit multe lucruri folositoare.

După ce marele ministru Sully căzuse în disgrație, el a scris memoriile sale, în cari a judecat și justificat cariera sa de bărbat de stat; iar Turgot, care și-a pierdut postul în urma uneltirilor contrarilor săi, s'a ocupat cu fizica și cu scriitorii clasici. Când călătorea și când noaptea nu putea dormi din cauza podagrei, de care suferia scria spre distracția sa versuri latinești; din aceste s'a păstrat numai un singur vers de un rînd, care vorbește despre faptele lui B. Franklin : *Eripuit coelo fulmen, sceptrumque tyrannis.* (a răpit cerului fulgerul, iar tiranilor sceptrul).

Dintre bărbații de stat francesi cei mai noi, cari și-au ridicat asemenea monumente în orele lor libere, numim numai pe Lamartine, Guizot, Thiers și Napoleon III, care, prin opul său „Viața lui Cesare“, și-a câștigat un loc în academia francesă.

În Anglia Pitt și Fox își petreceau orele lor libere cetind pe clasicii vechi grecești. Clasicilor și-au dedicat și bărbații de stat englesi ai veacului acestuia orele lor libere cu bun succes. Earl of Derby a tradus Iliada lui Homer care traducere va trăi poate mai mult de cât toate vorbirile sale. Gladstone a compus studiile sale asupra lui Homer ș. a.

C'un cuvînt : o măsură bine măsurată de muncă este sănătoasă pentru timp și suflet. Omul e un spirit, care se susține prin corp; și spiritul și corpul trebuiesc dar exercitate, ca să nu se ruginească. Munca aspră strictă mai puțin de cât cea monotonă și cea fără succes. Orî ce activitate plină de succese e sănătoasă; și este unul din cele mai mari secrete ale fericirii să găsești această activitate. Munca cu capul nu ostenește mai tare de cât cea cu corpul, dacă poartă de grijă omul pentru bunăstarea sa corporală; atunci ea

strică mai puțin de cât o viață petrecută mâncând, bând și dormind; dar și aici ca pretutindenii are valoare zicala: ce-î prea mult nu-î sănătos. Incordarea prea mare — pentru durată — mistuie în cele din urmă și puterile cele mai forte, mai ales când e împreunat cu grijă și lucru pripit. Prin încordare peste măsură, și iritare prea mare a nervilor mulți au ajuns în casa de sănătate, ca alienați. Și aici e bine a ținea înainte zicala: că omul ajunge tot așa departe umblând ca fugind.

Cât de departe vom ajunge, aceasta nu stă în mâna noastră. Milton, care a suferit atâtea în viața sa, obișnuia a zice: cel ce știe suferi mai bine, acela va lucra mai bine. Mulți dintre bărbații cei mai mari și-au împlinit datoria suferind și având greutăți de tot felul. Ei au trebuit să înnoate în contra curentului și au ajuns la țerm numai ca să moară pe el. Ei și-au împlinit datoria și s-au murit mulțumiți de aceasta. Dar moartea nu are putere asupra unor astfel de bărbați; memoria lor sântă trăește spre a ne curăți și spre a ne binecuvânta pe noi cei ce trăim. Marele poet Goete zice: „Viața este pentru noi toți suferință. Nu aruncați dar cu petri în morți. Cei ce au rămas în viață n'ar trebui să se ocupe de aceea ce au greșit și ce au suferit ei, ci de aceea ce au făcut.“

Nu liniștea și fericirea, ci din contră ispita și greutatea este ceea ce desvoaltă în om ce e bun. Nenorocirea este proba pentru caracterul omului. Precum unele ierburii își dau mirosul lor cel mai dulce numai după ce le sfărâmi și le pisezi, așa și multe inimi trebuie să fie înfrânte de nenorocire, ca să poată da pe față cele mai bune însușiri ale lor. Bărbați, cari păreau neînsemnați, au desfășurat în împrejurări grele de multe ori puteri neașteptate. Și precum nu este binecuvântare, care să nu poată deveni blestem, tot-mai așa nu există nenorocire, în care să nu zacă și ceva bun.

Fericirea desăvârșită nu este pe pământ, și dacă ar fi, omului i s'ar urî curînd de ea. Chiar și în viața indivizilor —

zice un Englez — prea multă fericire orî că strică moralitatea noastră — și ne cășunează suferințe: orî că deșteaptă invidie și clevetire la alții.

Nesuccesul îndreptează, moderează și întărește; și chiar și întristarea e legată în mod misterios cu simțiri vesele, dacă ne lăsăm să fim covârșiți de ea, ci dovedim libertatea noastră suferind ca și lucrând... Când cine-va se miră asupra pacienței unei Arabe sërmane, greu cercate, ea rîspunse; dacă vedem fața lui Dumnezeu, nu simțim mâna sa.

Suferința se ține așa de neapărat de fericire, ca umbra de lumină, ca acriala de dulceață, ca osteneala de recreare. Nu poate simți omul una fără de alta. Este lucru nemulțumitor și neabărbătesc a zice dar, că simț numai nefericirea, nu și fericirea. Ceea ce se numește de comun noroc, este după deosebitele înclinări și păreri ceva atât de nehotărît, trecător, în cât fie-care zi, fie-care oră, ce o petrecem neturburați în bine, este o fericire, o mare fericire. Dacă omul nu recunoaște, aceasta are lipsă de o dojeană, care să i-o aducă iarăși la cunoștință. Privită din astă parte nefericirea, își pierde partea ei neplăcută și devine chiar spre bine de multe orî. Se poate dar zice, că nici știința, nici activitatea, nici chiar patima, ci numai suferința deșteaptă și coace cele mai adînci cugetări și fapte, fără de carî cugetarea puțin preț are.

Nu mai prin suferință se aduce la iveală ce e mai bun în om. De vom lua fericirea ca țintă a vieții, atunci suferința e singurul drum spre a o ajunge. De aceea S. Pavel descrie așa de frumos viața creștinească: biciuit și tot nu omorît; trist și totuși în tot-d'a-una voios; sărac și totuși pe mulți îmbogățind, neavînd nimic și avînd totuși tot.

Vestitul compositor Haendel, n'a fost nici odată mai mare, ea atunci, când pe jumătate paralisat luptînd în fața morții cu dureri și suferințe, a scris operele mari, carî l-au făcut nemuritor. Mozart a scris marile sale opere și în urmă și Requiemul său, fiind greu bolnav și fiind aproape strivit de datoriî. Beethoven și-a scris grandioasele sale compozițiuni

între mari necazuri, fiind în luptă continuă cu cele mai mici pretențiuni ale vieții. Când sërmanul compositor Schubert muri, numai în etate de 32 de ani, nu lăsă după sine de cât copii ale operelor sale, hainele ce le purta și 63 florini de argint.

Suferința este adese-orî numai o binecuvîntare deghisată, cum zice proverbul persic: Nu te teme de întunecime, ea poate că ascunde isvoarele din care răsare apa vieții. Esperiința e de multe orî amară, dar în tot-d'a-una sănătoasă; numai ea ne învață să perseverăm și să fim tari.

Gândiți-vă, zice Taylor, că suferința este o școală a virtuții. Ea deșteaptă, moderează, împiedică ușurința și păcatul...

Nimenea nu este mai nefericit ca acela, care n'a întâmpinat nici o nenorocire; Dumnezeu încoronează numai virtuți desvoltate, nu numai însușiri sau talente pentru virtute. Acestea trebuie să se dovedească prin fapte.

Viața bună și succesul încă nu fac pe om fericit, nu arare-orî cel mai nefericit la părere a gustat cea mai multă fericire adevărată. Cu greu s'a aflat cine-va, pe care să-l fi încărcat norocul mai bogat cu darurile sale ca pe Goethe; sănătate, putere, onoare și glorie, o viață fără de griji și plăcută — și totuși el însuși mărturisește, că în toată viața sa n'a fost patru săptămâni în adevăr fericit. Tot așa a găsit marele Chalif Abdurrahman, când făcu o reprivire asupra domnirii sale fericite de cinci-zeci de ani, că n'a trăit de cât numai patru-spre-zece zile în fericire curată și neturburată. Oare nu ar urma de aici, că alergarea după fericirea goală este zadarnică?

Psalmul zice cu drept: Dacă viața noastră a fost prețioasă atunci ea a fost osteneală și muncă!

COLINDA

LA BOTEZUL DOMNULUI

Aghios, aghios,
 Trecând nașterea lui Christos
 Veniți toți să ne sculăm,
 Vitleemul să-l lăsăm,
 La Iordan să alergăm,
 O minune să vedem;
 Din deșert prorocul vine
 La Iordan cu ape line,
 Vine Ioan Botezătorul
 Și nainte mergătorul,
 Pocăința o vestește
 Și cu apă curățește!
 Pe cei ce-și mărturisia
 Păcatele năntea sa.
 Acolo și Isus sosește
 A se boteza poștește
 Dar prorocul se 'nfrichează
 A-l boteza nu cutează,
 Umilit se jăluște
 Și către Christos grăește:
 — „Eă vreaă botez de la tine
 Și tu vii acum la mine.
 Tare rău mă 'nspăimântez
 Nu cutez să te botez,
 Că tu ești, Doamne, lumină
 Ear eă-s earbă și țărînă;
 Tu ești foc mistuitor,
 Eară eă om muritor;
 Eă nu-s vrednic să m'aplec
 Curelele să-ți desleg.
 Mai de mult ești de cât mine!
 Nu te pot spăla pe tine:“
 — Atunci Isus îi grăește:
 „Vino, Ioane, și 'ndrănește,

Vino acum și cutează
 Pe mine de mă botează,
 Că așa se cade nouă
 A plini legea cea nouă!“
 Atunci prorocul venind
 Și de frică tremurând,
 De stăpân se atingea,
 Dar inima îi plângea,
 Și ochii îi lăcrăma,
 Din adânc el greă oftă.
 Dar s'apleacă și cutează
 Și pe Cristos îl botează;
 Duhul sânt din ceruri sboară
 Ca un porumb se pogoară,
 Pe Isus să ni-l vestească,
 Apele să le sântescă!
 Preste Domnul aă șezut
 Și s'aă făcut cunoscut,
 Glas din cer s'a auzit:
 — „Tu ești fiul meă iubit,
 Intru tine am voit
 Și din cer m'am pogorit,
 Peceasta ascultați
 Și cu toții să-l laudați!“
 Astăzi cu apă se spală
 A strămoșului greșală,
 Păcatul ce l'a făcut
 Adam în rai de demult!
 Veniți toți, creștinii iubiți,
 Și cu apă vă stropiți,
 Lui Cristos îi mulțumiți.
 Să spalăm a noastre rele
 Păcate multe și grele:
 Duhul sânt ne va sânti,

Apa ne va curăți
 Și Cristos ne va primi,
 Unde dreptii lui vor fi.
 Mai veniți să ne adunăm
 Și pe Ioan să-l laudăm,
 Și așa să ne rugăm :
 — „O cerescule 'mpărate,

Comunicată de *Ioan Ivan*.

Spală ș'anoastre păcate
 Și ne fă și noă parte
 De-a Ta sântă bunătate!
 Apele ni le sânteste
 Și de rele ne păzește
 Să Te laudăm în vecie
 Să cântăm mărire Ție !“

Scrisă de

George Cătană

Învățător.

DIDACTICA MAGNA

DE

AMOS COMENIUS

Tradusă în românește de

PETRU GÂRBOVICEANU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CAPITOLUL XXIV

Metoda cum se poate inspira copiilor pietatea

15 (VI). *Maț departe să li se arate, că fericiți sunt acei și anume de trei ori fericiți, cari se poartă în așa mod, în cât sunt considerați demni de a merge la D-zeu.*

Căci afară de D-zeu, izvorul luminii și vieții, nu se află de cât întuneric, munci, moarte eternă, fără sfârșit. Că ar fi fost mai bine să nu se nască acei, cari se abat de la D-zeu și se fac culpabili de muncile eterne.

16 (VII). *Că numai acei merg la D-zeu, cari au petrecut aici cu el.* (După cum Enoch și Ilie, amândoi vii, alții însă după moartea lor. 1 Moise, 5, 24 etc).

17 (VIII). *Aceia petrec însă cu D-zeu, cari-l au tot d'a-una înaintea ochilor, se tem de el și păzesc poruncile lui.*

Aceasta e suma tuturilor învățăturilor ce trebuie să poseadă ori ce om, zice predicatorul (Isus Sirach 12, 13); acea sumă despre care zice Cristos (Luca, 10, 42) că *un lucru trebuie și pe care toți creștinii trebuie să-l aibă înaintea ochilor și în inimă, ca ast-fel să nu se prea îngrijască ca Marta de nevoile lumii aceștia.*

18 (IX). *Așa dar, să se deprindă, ca tot aceea ce ved, aud, pipăesc, fac și suferă să-l atribuie lui D-zeu, fie mijlocit sau nemijlocit.*

Aceasta se poate explica cu exemple.

Acei, cari se dedică studiilor științifice și unei vieți observatoare să facă aceasta în așa chip, în cât să vază pre-tutindenii A tot puternicia lui D-zeu, înțelepciunea și bunătatea lui, ca ast-fel să se înflăcăreze de dragostea lui și prin această dragoste să se uniască cât mai strâns cu el, în cât să nu i se poată răpi în eternitate. Acei însă cari se ocupă cu lucrări esteriore, cu agricultura și meseriile etc., trebuie să caute a câștiga pâine și alte mijloace de existență, cu scopul de a trăi liniștit; o asemenea viață liniștită e însă pentru ei necesară, ca să poată servi lui D-zeu cu inimă liniștită și veselă și servindu-i, să-i poată plăcea și plăcându-i să poată trăi cu el în eternitate.

Iar acei cari urmăresc alte scopuri în afacerile lor, se depărtează de la *voința lui D-zeu și de la el însuși.*

19 (X). *Să se deprindă de a se ocupa din prima etate cu aceea ce conduce nemijlocit către D-zeu și a-nume cu citirea sf. scripturi, cu exercițiuri religioase și cu faptele bune.*

Căci citirea sf. scripturi deșteaptă și nutrește aducerea aminte de D-zeu; exercițiurile religioase presintă omului pe D-zeu ca de față și-l unește cu el; faptele bune însă întăresc această legătură, pentru că arată, că noi umblăm pe calea D-lui. Aceste trei lucruri să se recomande în serios întregii tinerimi creștine.

20 (XI). *De aceea sf. scriptură să fie Alfa și Omega tuturilor școlilor creștine.*

Zicerea lui *Hiperiu*, ca un teolog să se nască în sf. scriptură a desvoltat-o și mai mult apostolul Petru. când zice: «copiii lui D-zeu se renasc nu din semință stricăcioasă, ci din nestricăcioasă, prin cuvântul lui D-zeu cel viu, care rămâne în etern». (I Petru, 1, 2, 3). În școlile creștine, trebuie așa dar, ca această scriere divină să aibă preferință, ca ast-fel după exemplul lui *Timoteu*, toți tinerii creștini din copilărie să cunoască sf. scriptură și să devie înțelepți spre mântuire, (2 Timot. 3, 15), nutriți prin cuvintele credinței (1 Timot. 4, 6). Frumos s'a exprimat în timpul său asupra acestui subiect *Erasm* în a sa «*Paraclesis*» sau îndemnare spre studiul filosofiei, când zice: «Sf. scriptură se potrivește pentru toți; ea se apleacă inteligenței copiilor și se acomodează priceperii lor, nutrindu-i cu lapte, îngrijindu-i, sprijinindu-i și făcând totul până ce am devenit mari în Cristos. Însă neglijând pe cei mici, ea este minunată pentru cei mari; pentru cei mici e mică, pentru cei mari peste măsură mare. Nici o etate, nici un sex, nici o pozițiune, nici o carieră nu e înlăturată de ea. Nici soarele însuși nu e în aceeași măsură comun și tuturilor deschis, ca învățătura lui Cristos. Ea nu înstreinează pe nimeni, afară numai dacă cineva se înstreinează de ea, etc.. El mai adaogă la acestea: «Ea trebuie să se traducă în limbile tuturilor popoarelor, ca să fie citită și învățată nu numai de Scoțieni și Irlandezi, ci și de Turci și Saracini. S-ar putea întâmpla, ca mulți să râdă de aceasta, dar tot s'ar câștiga câtva. O! bine ar fi, ca plugarul să nu cânte de cât din ea, croitorul de asemenea, iar călătorul să nu-șt ușureze greutatea de cât cu povestiri biblice și în fine toate conversațiile creștinului să nu fie luate de cât din ea! Căci de obicei noi suntem așa creați, ca și con-

vorbirile noastre. Fie care să ajungă și să exprime aceea ce poate. Acel care e în urmă să nu invidieze de acel care e înaintea, iar acel care e înaintea să invite pe cel din urmă, dar să nu'l desprețuiască. Pentru ce mărginim noi ocupațiunea comună tuturilor numai la câți-va? Și către sfârșit se exprimă ast-fel: «Toți aceia cari prin botez au jurat în cuvintele lui Cristos, imediat prin îngrijirile părinților și ale altor supraveghetori, să fie introduși în învățăturile lui Cristos. Căci aceea prinde rădăcină mai adâncă și mai solide ce a căpătat spiritul mai întâiu. Numele lui Cristos să fie cea dintâiu pronunțare a copilului; din evangeliile sale să se cultive prima copilărie și numele lui Cristos să fie în așa mod prezentat copiilor în cât să-l iubească. Să se cultive aceste studii atâta timp, până ce prin creștere au ajuns bărbați desăvârșiți în Cristos. Fericiți acei pe care i apucă moartea în aceste studii. Așa dar, să căutăm aceste studii cu tot sufletul nostru, să le iubim, să murim în fine eu ele și chiar să ne transformăm în ele, fiind că moravurile trec în studii etc.. Același Erasm se exprimă în scrierea sa de teologie: «N'ar fi după părerea mea nici o greșală, dacă s'ar învăța scrierile sfinte pe din afară, chiar ară să le fi priceput, după cum zice Sf. Augustin, etc..

Așa iar, să nu fie în vază în școlile creștine Plaut, Terenț, Ovid sau Aristotel, ci Moise, David, Cristos. Să se caute însă mijloace și căi, cum ar putea să se prezinte scriptura tinerimii creștine, întocmai ca un abecedar. «Căci, dupe cum întreaga vorbire nu se compune, de cât din sunete și silabe, tot așa și întregul edificiu al religiunii și temeri de D-zeu nu se compune de cât din elementele scrierilor sfinte».

21 (XII). Aceea ce se învață din scriptură să se refere la credință, iubire și speranță. Căci aceste trei sunt cele mai înalte clase la cari se referă tot ce i-a

plăcut lui D-zeu să descopere prin al său cuvînt. *Unile ni le descopere el, ca să le cunoaştem, unile ni le porunceşte el, ca să le facem, iar altele ni le promite, ca să le aşteptăm de la bunătatea sa în lumea aceasta şi în cea-laltă.* Nu întîlnim nimic în sf. scriptură, care nu s'ar referi la aceste trei clase. Toţi trebuie iniţiaţi asupra modului, cum să priceapă a se ocupa raţional cu cuvintele lui D-zeu.

22 (XIII). *Credinţa, iubirea şi speranţa să se înveţe pentru exerciţiul practic.* Căci noi trebuie să cultivăm creştinii practici, iar nu teoretici şi anume de la prima instrucţiune, dacă voim să avem în adevăr creştini. Religiuinea e un ce cu viaţă, iar nu numai zugrăvit; puterea ei de viaţă să se facă cunoscută prin succesul ei, după cum sămînţa odată semănată, începe să încolţească. În aceasta pune şi scriptura *credinţa cea adevărată* (Gal. 5, 6), *pe care alt-fel o numeşte marată* (Iacob, 2, 20). De aceea şi zicătoarea des repetată în lege, că aceea ce se descopere din Cer, se descopere *numai ca să o facem.* Şi Cristos zice: «*De ştiţi acestea, fericiţi sunteţi dacă le veţi face*». (Ioan 13, 17).

23 (XIV). *Credinţa, iubirea şi speranţa se învaţă pentru exerciţiul practic, dacă se instruiesc toţi copiii de a crede cu tărie aceea-ce ne-a descoperit D-zeu, de a face ceea ce ne porunceşte şi de a spera ceea ce ne promite.*

Aceasta să se observe şi să se inspire cu sîrguinţă tinerimii, ca ast-fel, dacă vrea ca cuvîntul lui D-zeu să le fie o putere a lui D-zeu spre fericire, să-i ofere o inimă umilită şi devotată, să fie gata de a i se supune lui tot-d'a-una şi pretutindenea, ba chiar să i se supue în realitate. Căci, după cum soarele cu a sa lumină nu se arată aceluia care nu vrea să deschidă ochii şi după cum mâncările nu satură pe acei care nu vor să le primească; tot aşa va fi zadarnică şi *lumina divină* ofe-

rită spiritului nostru, *poruncile sale* propuse pentru lucrările noastre, cum și în fine *fericirea*, care e promisă aceloră, ce să tem de D-zeu, dacă nu le priimim cu credință benevolă, cu iubire ardentă și cu speranță statornică. Așa a crezut Avraam, părintele credincioșilor și chiar aceea ce era contrar rațiunii fiind că se încredea în cuvintele lui D-zeu. El a îndeplinit cu supunere tot ce putea fi mai aspru, numai fiind-că i-a poruncit D-zeu (de a părăsi patria sa, de a sacrifica pe unicul său fiu etc...). El a sperat cu încredere, chiar acolo unde nu era nimic de sperat și aceasta numai în urma încrederii sale în D-zeu. Și o asemenea credință vie, reală, i s'a considerat lui spre dreptate. Și pentru ca să observe aceasta toți care se încred în D-zeu, trebuie inițiați în aceasta.

24 (XV). *Ce se predă tinerimii creștine pe lângă sf. scriptură (știința, artele, limbile etc.), să se trateze ca subordonate scripturii, ca ast-fel să poată observa și vedea ei clar că tot ce nu se referă la D-zeu și viața eternă e numai o goală aparență.*

Dintre cei vechi se laudă Socrate, fiind-că el a transplantat filosofia din domeniul speculațiunilor sofistice în domeniul moralei; așa și Apostolii au fost chemați de a întoarce pe creștini de la disputațiunile sofistice și nefolositoare asupra legii, la iubirea lui Cristos (1 Timot. 1, 5, 6; 7 etc.), după cum au făcut și *căpî-va teologî pioși* din timpul mai nou, cari au căutat să întoarcă de la dispute nefolositoare, ba chiar periculoase pentru biserică și să se îngrijască mai mult de o dreaptă conștiință și fapte bune. *O de ce nu se îndură D-zeu de mine, ca să pot afla o metodă universală, spre a putea preda cu succes tot aceea ce întîmpină mintea omenească și a-l îndrepta la D-zeu și toate afacerile acestei vieți în care și-a concentrat lumea activitatea sa, să le transform într'o tendință către cele creștine.*

Aceasta ar fi o scară sfântă pe care spiritul nostru prin tot ce este și se întâmplă, s'ar putea înălța neîmpedat la acel înalt și etern protector a toate, la izvorul adevăratei fericiri.

25 (XVI). *Toți trebuie să se instruiască, ca să se aplice cu conștiință la venerațiunea internă și externă a lui D-zeu, ca astfel venerațiunea internă a lui D-zeu să nu se mărească fără cea externă, iar cea externă fără cea internă să nu decadă în ipocrizie.*

Serviciul extern al lui D-zeu constă în vorbirea cu D-zeu, în predică și în ascultarea cuvântului său, în invocare și îngenuchiare, în cântarea bisericească, în întrebuintarea sacramentelor și a altor obiceiuri sfinte, fie publice, fie casnice. *Venerațiunea internă* a lui D-zeu, constă în neîncetata gândire la prezența lui D-zeu, temerea și iubirea de el, renunțarea de sine și resignarea în mâinile lui D-zeu, adică deciziunea de a face și suferi tot ce-i place lui. Amândouă unite, iar nu deosebite, nu numai una, fiind că e drept, ca D-zeu să fie onorat în corpul și sufletul nostru, care sunt ale lui (1 Cor. 6, 20), ci de asemenea, fiind că ele n'ar putea fi deosebite fără pericol. Căci practicele exterioare fără veritate internă le condamnă D-zeu și zice: «Cine are așa ceva din mâinile voastre?» (Isaia 1 și aiurea). *D-zeu fiind spirit, el cere ca să fie închinat în spirit și adevăr.* (Isaia 4). Pe de altă parte însă, de oare ce noi nu suntem numai spirit ci și corp, *e de trebuință, ca sensurile noastre să fie mișcate în exterior spre a face aceea ce trebuie să se întâmple în interior, în spirit și în adevăr.* Și de aceea cere D-zeu, cu toate că pune preț mai mult pe cea internă, ca și cea exterioară să fie observată. Insuși *Cristos*, cu toate că a eliberat cultul N. Testament de ceremonii și a învățat ca să se serviască D-zeu în spirit și în adevăr, totuși s'a rugat tatălui cu fața plecată, și a continuat această rugă-

ciune nopți întregi, a vizitat adunările sfinte, a ascultat pe cărturari și le-a răspuns, a predicat cuvântul lui D-zeu, a înălțat rugă etc. Așa dar, dacă cultivăm tinerețea spre religiozitate, apoi aceasta să se facă în interior, cât și în exterior, spre a nu se forma ipocriții, adică adoratori superficiali, falși și ipocriți ai lui D-zeu, cum și fantastici, care să se delecteze în ale lor visuri și prin desprețuirea serviciului exterior se îndepărtează de la ordinea și onoarea bisericii; nici în fine indiferenți pentru care exteriorul nu oferă interiorului nici o atracțiune, iar interiorul exteriorului nici o viață.

26 (XVII). *Să se deprindă copiii de a face faptele poruncite de D-zeu, ca ast-fel să știe că adevăratul creștinism constă în a-și arăta credința prin fapte.*

Asemenea fapte sunt exercițiurile în *cumpătate, dreptate, caritate*, cari nu trebuiesc întrerupte nici odată. Căci, dacă credința noastră nu produce asemenea fapte, atunci e moartă (Iacob 2). Ea trebuie să fie vie, dacă e să aducă mântuire.

27 (XVIII). *Să învețe de asemenea, ca să deosebiască bine scopurile binefacerilor și pedepselor lui D-zeu, ca ast-fel să priceapă de a le întrebuința cum se cuvine și a nu abuza de nici unul din ele.*

Fulgențiu împarte binefacerile lui D-zeu în trei: *despre unele din ele, zice că vor dura în eternitate, altele vor servi de a dobândi eternitatea, iar altele în fine numai pentru întrebuințarea vieții acestia.* Din prima clasă fac parte cunoștința lui D-zeu, bucuria în spiritul sfânt, iubirea de D-zeu, care se revarsă în inima noastră. *La a doua clasă aparțin, zice el, credința, speranța, facerea de bine către aproapele.* *La a treia aparțin sănătatea, bogăția, amicii și tot ceea ce în sine nu produce nici fericiri, nici mizerie.*

Să se învețe încă, că sunt trei feluri de pedepse ale lui D-zeu. Unele se dau aici spre a fi înălbiți și curățiți

(Daniel 11, 35; Apocalips 7, 14), ca Lazăr. Alții se cruță aici spre a fi pedepsiți în eternitate, ca bogatul risipitor. Pentru alții încep pedepsele aici spre a se continua în eternitate, ca Saul, Antioch, Ierod, Iuda etc. Așa dar, să se învețe oamenii de a deosebi toate bine, ca nu cumva să se dea cu totul numai bunurilor trecătoare și să prefere numai aceea ce e pentru timpul de aici; să nu se înspăimânte de relele lumii acestia, mai mult însă de ale iadului; să nu se teamă nimeni de aceea ce poate să omoare corpul, iar altceva nimic, ci de aceea, care nu numai că corupe corpul, ci aruncă și sufletul în iad (Luca 12, 4, 5).

28 (XIX). *Să li se aducă aminte, că cea mai sigură cale spre viață, e calea crucii și că Cristos, conducătorul vieții a pornit mai întâi pe ea și că invită și pe alții și îi conduce pe ea și cu deosebire pe cei care îl iubește.*

Secretul mântuirii noastre s'a împlinit în cruce și constă în cruce. Prin ea s'a omorât vechiul Adam, ca cel nou creat după chipul lui D-zeu să poată trăi. Așa dar pe acel, care îl iubește D-zeu, îl pedepsește și îl crucifică, spre a învia cu Cristos și a sta de a dreapta lui în Cer. Cuvântul crucii nebunie este celor peritori, iar nouă, celor ce ne mântuim puterea lui D-zeu este (I Cor. 1, 18). E absolut necesar să li se întipărească aceasta creștinilor, ca să poată cunoaște, că ei nu se pot numi discipoli ai lui Cristos dacă nu fac abnegațiune de sine și nu poartă crucea lui Cristos pe umeri (Luca 14, 26) și nu sunt gata în toată viața lor de a merge unde îi va conduce D-zeu.

29 (XX). *Să se îngrijească, ca în timpul când li se predă acestea, să nu întâlnească nici un exemplu contrariu.*

Aceasta însemnează, că copiii trebuesc păziți de a nu auzi și vedea blesteme la adresa lui D-zeu, jurământ

falș, deconsiderarea numelui lui D-zeu și alte nelegiuiri, ci pretutindeni unde se va întoarce să nu observe de cât respect de ființa cea mai înaltă, respect de religie și grijă de o bună conștiință. Și dacă se întâmplă alt-fel, acasă sau în școală, trebuie să vadă, că nu se suferă aceasta fără pedeapsă, ci din contră se pedepsește în mod sever, ca ast-fel pedeapsa pentru vătămarea divinității se apară tot-d'a-una ceva mai îngrozitoare, decât o păcătuire contra lui *Priscian* (adică contra gramticii latine a lui *Priscian*, care era introdusă în toate școlălele din evul mediu) sau contra unei alte cuviințe,—și de care să se teamă cu deosebire.

30 (XXI). *In fine, fiind-că din cauza corupțiunii lumii și naturii, nu putem să mergem așa departe, cât ar trebui și fiind-că chiar dacă am face ceva aceiași carne coruptă poate foarte ușor să decadă în egoism și mândrie intelectuală, din acest motiv (căci D-zeu se opune mândrilor) e cel mai mare pericol pentru mântuirea noastră și toți creștinii trebuiesc edificați din vreme că ori ce tendință a noastră și toate faptele noastre cele bune din cauza imperfecțiunii lor nimic nu valorează, dacă nu ne vine în ajutor Cristos cu a sa perfecțiune, acel miel a lui D-zeu, care curăță lumea de păcate și în care n'a făcut de cât voința tatălui etc. El singur trebuie chemat în ajutor și numai lui să ne încredem.*

Numai atunci ne-am pus speranță sigură în fericirea noastră și a lor noștri, dacă am clădit-o pe Cristos, acea peatră unghiulară; căci dupe cum e el coroana a ori-ce perfecțiune în cer și pe pământ, tot așa e de asemenea și unicul începător și complectator al credinței, iubirei, speranței și fericirii noastre. Căci Părintele pentru aceasta l'a trimis din cer, ca devenind Imanuel să uniască pe oameni cu D-zeu și priimind corp omenesc, — ducând o viață foarte sfântă, — să presinte oame-

nilor un model de viață divină și murind nevinovat, să sufere vina lumii piin sine însuși și să curățe păcatele noastre cu sângele său. În fine să arăte prin învierea sa, că a învins moartea prin moarte și că urcându-se la cer să trimeată de acolo sfântul spirit, chezașul mântuirii noastre prin care ne domină și ne duce spre mântuire cât timp vom lupta aici, până ce ne va deștepta și ne va lua acolo unde se află și el spre a privi splendoarea sa etc.

31 (XXII). Acestui Mântuitor unic al tuturilor împreună cu Tatăl și Spiritul sfânt se cuvine laudă, onoare și venerațiune din eternitate în eternitate.

CAPITOLUL XXV.

Dacă voim reforma școalelor după normele adevăratului creștinism, atunci trebuie să se înlăture cu totul scrierile păgânești din ele, sau cel puțin să se întrebuițeze cu mai multă precauțiune, ca până acum.

1. (*Ce povată dau eu relativ la această chestiune*). O necesitate ce nu se poate înlătura, mă constrânge, de a desvolta o chestiune pe care am amintit-o numai în capitolul precedent. Dacă voim în realitate, să avem școli adevărat creștinești. atunci mulțimea scrierilor păgânești trebuie să se înlăturate din ele. Voesc mai întâiu să presint argumentele mele ce mă îndeamnă la aceasta și în urmă să arăt *ce precauțiune să se întrebuițeze la citirea scrierilor înțelepților profani, ca și noi să ne putem însuși frumosele lor cugetări, vorbe și fapte.*

2. Iubirea de D-zeu și de oameni mă îndeamnă de a lucra cu ardoare în această chestiune, căci observ, că cele mai bune școli creștinești numai cu numele recunosc pe Cristos, în realitate însă nu găsesc plăcere de cât în a se ocupa cu *Terent, Plaut, Cicerone, Ovid.*

Catul, Tibul, Poesia și Mitologia. Și de aci provine, că noi cunoaștem mai bine lumea și ale lumii, de cât pe Cristos și creștinii trebuiesc căutați în mijlocul creștinătății însăși. Căci chiar celor mai culti bărbați, reprezentanților culturii divine, — teologilor, — Cristos le procură numai aparența, Aristotele însă cu toată ceata scriitorilor păgân sângele și spiritul. Aceasta e însă o profanare îngrozitoare a libertății creștinești și un ce foarte periculos.

Căci,

3. *Copiii noștri sunt născuți pentru cer și renăscuți prin sf. spirit. De aceia trebuiesc cultivați să devie cetățeni ai Cerului și să facă cunoștință în acest scop cu cele cerești, cu D-zeu, Cristos, Ingerii, cu Abraam, Isac și Iacob etc. Și aseasta să se facă cu lăsarea la o parte a tuturilor celor-lalte, având în vedere, pe de o parte nesiguranța acestei vieți, ca ast-fel să nu se găsească nimeni nepreparat, iar pe de alta, fiind că primele impresiuni prind mai bine rădăcini (fiind acestea sfinte) și toate cele-lalte ce se capătă în viață devin nepericuloase.*

4. *Pe lângă aceasta D-zeu, care, cu toate că a îngrijit în abundență de al său popor ales, totuși, nu i-a arătat altă școală, de cât a sa casă, unde se presintă el însuși ca învățător, iar pe noi ca școlari și vocea profetiilor sale ca învățătură. Căci ast-fel a vorbit el prin Moise: Ascultă, O Israele: Domnul D-zeul nostru e unicul domn! Iubește dar pe Domnul D-zeul tău, din toată inima ta, din tot sufletul tău și din toate puterile tale. Și aceste cuvinte cari ți le spun astăzi, să le ai în inimă! Și le întipărește în fiul tău și vorbește despre dânsule, când șezi în casă și când mergi pe cale, când te culci și când te scoli etc. (V. Moise, 6, 4 etc.) Și prin profetul Isaia: Eu sunt Domnul D-zeul tău, cel ce te învață pentru folosul tău, cel*

ce te conduce pe calea pe care să mergi (48, 17) Mai departe : *Să nu întrebe un popor pe D-zeul său ?* (8 19). Și Cristos : *Cercetați scriptura*, (Ioan 5, 39).

5. Și cum că această voce a lui D-zeu e cea mai strălucitoare lumină pentru inteligența noastră și cea mai perfectă normă pentru acțiunile noastre și în amândouă direcțiunile cel mai îndestulător sprijin contra slăbiciunilor noastre ne-a mărturisit el în deajuns, prin următoarele cuvinte : *«Vedeți, eu pre voi ve învăț legi și judecați! Păziți-le și le faceți; că aceasta este înțelepciunea și înțelegerea voastră înaintea ochilor popoarelor, căci auzind toate aceste legi, vor zice : Cu adevărat această mare națiune este, popor înțelept și înțelegător»* ! (V. Moise, 4, 5—6). Și la Josua zice el : *«Să nu se depărteze cartea legii aceștia din gura ta; ci să cugeți asupra ei ziua și noaptea, căutând a face tot ce e scris în ea. Că atunci ve face calea ta prosperă și atunci ve fi fericit.»* (Josua 1, 8). Mai departe prin David : *«Desăvârșită este legea Domnului, ea înputernicește sufletul; credincioasă este mărturia Domnului, ea înțelepțește pe cei simpli»* (Psalm 19, 87). Apostolul în fine mărturisește, că *toată scriptura e însuflețită de D-zeu și de folos spre învățatură etc., ca omul lui D-zeu să fie deplin* (V. Timot. 3, 16—17) Aceasta aă recunoscut'o și mărturisit'o în acelaș chip cei mai înțelepți dintre oameni (creștini în adevăr luminați). Așa de pildă Crisostom zice : *«Aceea ce trebuie învățat și nu trebuie învățat, aflăm în sf. scriptură»*. Iar Casiodor : *«Școala cerească, cultura dătătoare de viață, unica știință adevărată e numai scriptura, care ocupă pe școlarii cu lucruri serioase, iar nu numai cu cuvinte etc.»*

6. Dumnezeu a interzis cu totul poporului său învățătura și obiceiurile păgânești zicându-le. *«Nu ve deprindeți în urmările păgânilor.»* (Ieremia 10, 2). Și :

Ai nu este D-zeu în Israel, de mergeți și întrebați pe Beelzebub, zeul Ericonului? (2 Cartea regilor 1, 3). «*Să nu întrebe un popor pe D-zeul său? Căde-se să întrebe pe cei morți pentru cei vii?* La lege și mărturie! *Căci pentru cei ce nu vorbesc după cuvîntul acesta, nu le va răsări nici o lumină.*» (Isaia 8, 19, 20) și pentru ce? *Pentru că toată înțelepciunea e de la Domnul D-zeu și e eternă în el. Cine ar putea alt-fel ști, cum trebuie să se dobândească înțelepciunea și prudența?* (Sirach 1, 1, 6). Cu toate că ved lumina și locuesc pe pămînt, totuși nu află calea înțelepciunii, nici urmele ei etc. În țara *Canaan* nu se aude nimic despre așa ceva și nici în *Teman* nu se vede. Copiii lui Hagar caută după înțelepciune, tot așa și neguțătorii din Meran, totuși nu-i află calea. Acel însă, care știe toate o cunoaște. (Baruch 3, 20 etc.)

7. Și dacă câte odată poporul său s'a îndepărtat de la legea sa, din cauza atracțiunilor fantasiei omenești, atunci D-zeu nu numai că i-a arătat greșelile, fiind că părăsia izvorul înțelepciunii (Baruch 3, 12), *ci și îndoitul păcat, că părăsesc izvorul apelor vii, și sî seapă cisterne, cisterne crepate, cari nu pot ținea apă.* (Ieremia 2, 13). Și prin *Osea* se tânguește, că poporul său prea stă în relațiuni cu păgânii și adaogă: *I-am scris mărețiile legii mele, dar le-au socotit ca lucru străin.* (Osea 8, 12). Și ce fac acei creștini, vă rog, cari citesc scrierile păgâne ziua și noaptea, iar sfânta scriptură o neglijează ca pe un lucru pe care nu-i privesc? *Căci nu e un cuvînt zadarnic, ci însăși viața noastră după cum mărturisește D-zeu.* (v. Moisi, 32, 47).

8. De aceea, adevărata biserică și adeverații veneratori ai lui D-zeu, n'aū căutat nici odată altă școală, de cât numai cuvîntul lui D-zeu, din care se poate procura în abundență adevărată înțelepciune divină care întrece toată înțelepciunea din lume. David zice despre

sine: «*Maî mult de cât pe inimicîi mei mî înțelep-
teștii prin ordinele tale, căci în etern sunt cu mine;
de cât învățătorii mei maî înțelept am ajuns, căci mărtu-
rurile tale sunt cugetarea mea.* (Psalm 119, 89). In
acelaș chip vorbește și Solomon, cel maî înțelept din-
tre muritori: «*D-zeu dă înțelepciune și din gura sa
isvorăște cunoștință și inteligență.*» (Proverbiu 2, 6).
De asemenea și Iisus Sirach mărturisește în introdu-
cerea scrierii sale, că *înțelepciunea sa provine din ci-
tirea legii și a Profetilor.*» De aci, acea bucurie a
sfinților, că *în lumină ved lumina lui D-zeu.* (Psalm
36, 10). «*Fericiți suntem noi, o Israel! căci D-zeu ne-a
descoperit voința sa.*» (Bar. 4, 4). «*Doamne, la cine ne
vom duce? Tu ai cuvintele vieții eterne.*» (Ioan 6, 68).

LITERATURA POPULARĂ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sub titlul ăsta vrem. să publicăm în „*Lumină pentru toți*” tot
ce se atinge de literatura poporului, cum: Căntece bătrânești,
basmе, anecdote, etc., pe care le vom aduna din gura poporului.

„*Lumină pentru toți*” cred că va primi cu dragoste în sinul
său, acea ce este drag poporului Român, a cărui cauză o apără.

Din parte-mi și eu mă leg, să lucrez din toate puterile a
aduna cât maî mult material de felul ăsta.

De astă-dată încep cu *Căntecele bătrânești*, asupra cărora
observ următoarele :

Omul cântă și în vreme de veselie și în vreme de durere,
tot cu foc. Și aceasta se observă maî mult la popoarele nobile
și de viță nobilă. Și dacă un popor, a avut să îndure numai
dureri și nenorociri și căntecele sale sunt maî mult jalnice.

Poporul, sau maî bine Țăranul Român, este de viță nobilă,
de și fără cultură, totuși a simțit și simte; de aci firea sa
plecată spre căntece. Și fiind-că maî în toți timpii, el a avut
să îndure maî numai nenorociri, ducând o viață de jale, de
aci și firea lui plecată maî numai spre căntece jalnice,—pe
nota minoră — ce merg la inimă.

Țăranul Român, de și priceput de firea lui, totuși ie foarte

modest, el mai bine suferă cu speranță, de cât să lovească pe împilători, ori-ce s'ar zice.

În toți timpii, când s'au mișcat țărani, ieși au făcut aceasta: s'au fiind ademeniți de diferite căpetenii mai mult sau mai puțin interesate, sau că prea le dedese cuțitul de os. Țăranul Român a fost și ieste modest. El a cântat și va cânta pururea asupraitorilor săi, cântece duioase, sperând a le înnobila inima de fiară prin cântece, cu cari se împlânzesc și animalele sălbatică. Cântecele— pentru Țăranul Român — au fost tovarășul nedespărțit, ce l-a făcut să-și mai uite suferințele seculare, ce i-a amărât inima. În vremuri de durere iel cântă cu mult foc, gândindu-se la viața sa cea nobilă, la menirea sa pe acest pământ și la mizeria și desconsiderarea în care toți de secole l'au lăsat.

Și ce mult ține Țăranul Român la cântecele sale! El nici în ruptul capului nu vrea să le schimbe pe cântecele *frântuzite și nemțoiate*.

Și are multă dreptate bietul! Melodiile cântecelor de astăzi, sînt mai multe copiate din *alte limbi*, nepotrivite cu firea limbii noastre, d'ăia nu sunt dragi țăranului, curatul Român.

Cântând câte un unchiuș gârbovit de bătrânețe, cu vocea dulce și lină, păstrată prin curăția și simplitatea vieții sale, câte un cântec bătrânesc, câte o doină de pe lunca Oltului, Oltețului, Argeșului ori Jiului, etc., cu melodia pe nota minoră—mama notelor—te face să lacrămezi, te înduioșază și îți face cunoscut ca în oglindă, de și cam satiric, trecutul istoric al său, dorul său de bine și frumos și par'că n'ai mai pleca de lângă dînsul.

În *Balada*, cu cari începem, îți face cunoscut scene din vechiile viteji ale sale, din întâmplările sale. Multe din balade sunt mai mult *fabule, satire*.

În *doine*, ce vor urma după balade, îți arată dorul inimii sale.

Așa cântece, ce poetul Alexandri a numit *Copii găsiți ai poporului Român* și cari s'ar numi mai bine *Mărgăritare de mult pret*, nu merită disprețul celor de azi, căroră le fug ochii după niște *frânturele scâlciate*, ce se îngâmfează cu numele de poezii, făcute de *fiște-ce băețoiu amoretat*, ce numai idei poetice nu poate avea.

Cântecelor bătrânești ar trebui să li-se dea o considerație cât se poate de mare, de toți acei, căroră le bate în piept o

inimă adevărat Română, căci ele sunt în viitor un document foarte valoros, la luminarea *adevăratei* Istoriei Naționale.

Cei ce sunt speciali în musică, n'ar face rău — credem — dacă s'ar ocupa a pune pe note musicale, *melodiile cântecelor bătrânești*, spre a nu se îngropa aceste *Mărgăritare de mult preț*, odată cu bătrânii ce știu, au văzut și auzit multe și de toate.

Acest lucru ar fi mai vrednic de laudă pentru d-nii musicanți, de cât a se strădui să pună pe note *sârba popilor, sârba moșului*, etc., numai și numai ca să-și bată cât mai mult joc de bieții preoți și sërmanii moșnegi, cu toții părinți ai Națiunii Române, cari s'au sacrificat pentru această nerecunoscătoare țară; dar cărora în loc de resplată, li-se aruncă în obrazul cel nepătat, ura și batjocura cea mai nerușinată de toate haimanalele.

Bălășel de la Ștefănești
VÂLCEA.

CÂNTECE BĂTRÂNEȘTI
BALADE

I

VOINICUL ȘI CORBIÎ

Frunză verde popâlnic,
Intr'o gură de colnic,
De mult zace d'un voinic,
Cu șalele la pământ,
De nimenea neștiut,
Nestiut și nevăzut.
Numai trei corbi mi-l știaș,
Tot pe sus mi-se 'nvârtaș,
Și la iel mi-se lăsaș,
Apă rece î-duceaș,
Frunză verde î-așterneaș,
Și perina îi mutaș,
Când la cap, când la picioare,
Când la d'albe brățișoare.
Foițică ș'o lalca,

Corbiî, mare, așa-mi grăiaș :
„Mori, voinice, ori te scoală,
„Ajungă-ți atâta boală;
„Căci noe ni s'a urât,
„Cuiburile am părăsit,
„Oule ni-s'au rēcit,
„La tine tot urdinând,
„Apă rece aducēnd,
„Frunză verde așternând,
„Perina ta tot mutând,
„Când la cap când la picioare,
„Când la d'albe brățișoare“.
— „Mai așteptați puțintel,
„Să-mi iasă ăl sufletel,
„Atunci carnea să-mi mâncați,

„Atunci sângele să-mi beți.
 „In mâna dreaptă să cătați,
 „Inelușul să-mi luați,
 „La mama 'n curte să-l dați;
 „Când mama mi-o mătura,

1890, Octombrie 14.

„Peste ineluș mi-o da,
 „Mi-o face d'o pomenea,
 „M'o pomeni la popa,
 „Cât o fi, să fie lumea“.

Auzit în Ștefănești

NOTĂ. Acest cântec ne amintește trista stare a țării noastre iubite, de acum sunt câte-va zecimi de ani, când era pe patul morții și când câți-va nerușinați cioclii așteptau să moară mai repede, spre a-î lua pielea, tot ca și corbișii din baladă, nenorocitului voinic.

Pentru cioclii țării noastre, marele patriot, vrednicul de amintire, D. Bolintineanu, scriea, arătându-î țării :

«La străini te-or da-n prădare,
 «Vai! și pe cămașa ta
 «Fiii vitregi cu turbare
 «Sortii ieî vor arunca!»

Dar :

BCU «Nu-î nimica, dulce țară Library Cluj
 «Căci tu tot poți a trăi;
 «Numai cei-ce te trădară,
 «Numai ieî vor veșteji».

Bălășel de la Ștefănești.

METODICA SCRIS-CITITULUI *)

C). ADAOS

§. 50. *Povește metodice la facerea lecțiilor*

Orî-ce lecție are să formeze o unitate didactică bine precisată. Pedagogia științifică cere ca fie-care lecție să treacă prin *cinci stadii*, ce le-am putea numi *trepte formale*, (fiind-că se rapoartă numai la operațiuni și deprinderi spi-

*) Vezi No. precedent.

rituale, abstrăgând cu totul de la cuprins). Treptele acestea ni si se presintă așa fel :

I. *Prepararea (analisa)*. Ca elevul nostru să știe, unde are să așeze în spiritul său lucrurile și cunoștințele noi, ai decă, la ce fel de cunoștințe de mai înainte să le adauge, îi reîmprospătăm în memorie cunoștințele vechi, ce pot avea ceva asemănare cu cele noi, ca așa acestea să-și găsească niște puncte de razem în minte. În scopul acesta facem cu elevii o convorbire prealabilă, luată după un teren cunoscut lor, unde s'au putut observa lucruri asemenea cu cele ce voim să le spunem. Lăsăm pe elevi să ne spună, ce știu ei despre lucrul cutare, întregindu-și dinșii împrumutat cunoștințele lor, la întrebările institutorului.

II. *Predarea materiei noi (sintesa)*. Așa preparat spiritul elevului, îi vestim materia nouă, spre a-i fixa asupra-î atențiunea. Acesta este felul lecțiunei, d. ex. Astă-zî vom învăța să scriem cuvîntul „car“ ș. c. l.

La „predare“, avînd să descriem ceva, îi arătăm obiectul; — la istorisiri îi povestim simplu, scurt și la înțeles întimplarea. Apoi școlarii, conduși de dascăl, privesc și expun lucrul cutare, parte cu parte; în sfîrșit unul sau doi școlari reproduc întreaga materie făcută cât se poate mai în legătură.

III. *Impreunarea (asociațiunea)*. Cunoștințele noi așa ajunse în conștiința elevului trebuie să se unească cu cunoștințele vechi și deja familiare copilului. În scopul acesta spiritul copilăresc face comparație între cunoștințele vechi înrudite și între cele noi. Așa d. ex. vorbind copiilor despre lup, dascălul întreabă : Cu ce animal cunoscut seamănă lupul ? Copii găsesc pe dată, că... cu căinele seamănă. Cu modul acesta îi rămîne în memorie și ideia particulară de „lup“ și își pregătește și noțiunea de „familia căinilor.“ Această parte a lecțiunei se numește „asociațiune.“

IV. *Generalizarea sau aranjarea cunoștințelor obținute sau sistemul*. Cunoștințele generale câștigate în lecție

se pun în rînd, avîndu-se în vedere și cunoștințele înrudite de mai înainte. Aci se formulează în câte-va cuvinte lămurite *regula, legea*, orî *preceptul moral*, ilustrat prin cunoștințele expuse. Școlarii repețesc regula până ce o știu bine (cel puțin 4 din 5 părți).

V. *Aplicarea (metoda)*. Știința școlarilor n'are să fie moartă, o sarcină memorială, ci lucrătoare pentru viață; știința trebuie să se prefacă în puțință, în activitate de sine a școlarilor. Aceasta se face așa, că-i punem pe urmă să deprinză și să aplice cunoștințele în diferite moduri, d. ex. s'a învățat sunetul și litera „l“, prin analiza și sinteza părților, prin comparația cu vocala „e.“ Școlarii fac litera de mai multe ori în clasă, o deprind; în fine îi facem de o parte să caute litera pe tablele de perete orî în Abecedar, iar de alta s'o scrie pe acasă frumos de mai multe ori, precum și câte-va cuvinte cu „l.“

Leția se termină cu un mic *resumat* al celor învățate. Aci se comentează totul într'o *unitate didactică*. Școlarul la sfîrșit poate zice: „Aceasta am învățat eu azi!“

NOTA 1. — Aceste cinci *trepte formale* în orî-ce învățămînt și lecție¹ se pot reduce la trei: *intuiția* (înțelegera), *priceperea* (aprofundarea) și *aplicația*. — Metodul acesta îl urmăm de rigoare în toate lecțiile noastre și, trebuie să spunem că, duce la cele mai frumoase rezultate. Urmeze mai jos câte-va lecții practice, așa după cum se fac la școala de aplicație a noastră.

NOTA 2. — Orî-ce lecție (în clasa I-a) are două părți; în prima jumătate de oră se prepară materia oral, și în a doua jumătate—(după o pauză de 3—4 minute, în care se cântă o strofă din un cântec învățat și se fac câte-va mișcări gimnastice)—se face în scris. În modul acesta spiritul micilor

---

¹ Dr. G. Frölich. «Die wissenschaftliche Paedagogic, Herbart-Ziller Stoys.» Wien și Leipzig, 1886, pag. 124—126.

școlarii este ținut în atențiune fără ca să obosească, iar disciplina școlară—atât de greu de ținut alt-fel, cu începătorii, urmează dela sine, adevărindu-se perfectaminte vorba lui Diesterweg : „*Invățămintul este cea mai bună disciplină.*“

V. GR. BORGOVAN.

NEMULȚUMITORULUI I SE IA DARUL

— POVESTE POPULARĂ —

Spun bătrâni că odată, nu știu unde, 'n care loc,
Se afla un biet om, — harnic, însă fără de noroc. —
Mistuit d'un dor: s'ajungă cât mai iute om cu stare,
O ducea 'ntr'o muncă vecinic, cât e ziua mare;
Dar degeaba, ori-și câtă osteneală își ddea :
Sărăcia din colibă-i s'o gonească nu putea.

«Ce fel?» — într'o seară și zise. — «Tot așa s'o duc mereu?
«N'o să se 'mplinească oare până-î lumea visul meu?...
«Câți cunosc ajunși de-odată cu avere din nimic!
«Numai eă, s'erman de mine, să rămân în veci calic?...
«Nu vreaă!... Am să plec în lume și să caut prin tot locul,
«Pân' voiă da și eă de bine, pân' ce m'oiă găsi norocul!»

Și zicând, — în zoră de ziua, cu o traistă la spinare,
C'un toiag în mână, haide!... a plecat în lumea mare.

Câte zile-a mers într'una, cum, pe unde a colindat,
Și în drumul seă cu câte neajunsuri s'a luptat:
Nu pot să vë spun anume. — Știu numai că într'o zi,
Dup'o cale grea și lungă, fără veste se trezi
Că se află 'ntr'o pădure mare, și atât de deasă,
De se rătăci, — dintr'insa nu era chip să mai iasă.
Și cum tot căta, s'ermnnul, vr'o cărare de eșit
Din s'elbatica desime, ce părea făr' de sfârșit:

De odat' un vuet straniu, ca de vânturî mugitoare,
Ca de ape de la munte jos în vale căzătoare,
Îi ajunse la ureche...

«Ce să fie?» se întrebă.

Și 'nspre sgomotul acela îndreptându-și pași 'n grabă,
Înainte sa el vede șiruri lungi de negri munți,
Ce-atingeau albastra boltă cu-ale lor mărețe frunți.
Iar din sînul lor de piatră miî și sute de isvoară
Se zăria cum ies în clocot și spre vale se coboară:
Unele curgînd în formă de pâraie limpezi, blînde,
Altele sbucnind în valuri sgomotoase, spumegînde,
Și formînd adînci, largi rîuri, ce — pe unde șerpuiau —
Firea toată de viață și de farmec o umpleau;
Altele iar pe sfîrșite, și de sus abia lăsînd
Câte-o picătură 'n vale să se scurgă cînd și cînd.

Bietul om ajuns aicea, se uită 'mprejur cu teamă
De priveliște din față înepuțînd și-și deoseamă...
Dar cum sta așa pe gânduri, plin de frică și mirare,
Din desișul fără margini de odată îi apare
Un bătrîn cu barba albă și pe trup c'un lung veșmînt,
(După chip și înbrăcăminte se părea un pusnic sfînt)...
Călătorul cum îl vede, inima-î se ușurează,
Și spre el pășind în grabă: «Bună ziua!» îi urează.
Ear bătrînul cu blîndețe: «Bine ai venit!» îi zice;
«Om din lumea trecătoare, ce vînt te-a adus p'aice?
«Spune-mî, care ți-e dorința?...»

— «Uite, am rătăcit din drum

«Prin desime, și-unde m'aflu, nu pot să pricep nici cum».

— «Află dar, și ține minte, c'acest codru urias

«E de la urzirea lumii al norocului locaș...» [de mine.

— «Cum? Ce-ai zis? (drumețu 'ntrebă). Poate vrei să-ți rîzi,

«Ce 'nsemnează aste vorbe?... Fă-mă să 'nțeleg mai bine...»

Ear bătrînul îi răspunde: «Uită-te 'mprejurul tîu!

«Vezi mulțimea de isvoare ce din stînci sbucnesc mereu

«Coborându-se spre vale?... Dintre oameni fie-care
 «Drept ursită de la Domnul un isvor din ășți munți are.
 «Și precum isvorul curge: turbure, orî mai curat,
 «Mai încet, cu țirăita, saū mai viu și mai bogat:
 «Pe pămînt așa-î norocul omului, și — orî-ce-ar face, —
 «Nu e dat ca să și-l schimbe, nimēnui, precum îi place»...

Și 'ncepu și'n parte-ai spune, că cutare viu isvor
 E norocul, bună-oară, al cutărui Domnitor;
 Ear cutare-al nu-știū căruī om, ce'nnoată în avere...
 Și așa despre mai multe, ce era 'n aporie.

— «Minunat!» drumețul zice, cînd bătrînul a sfârșit.
 «Va să zică, tocmai bine pe aici am nimerit.
 «In această 'nfundătură, ca orî-care muritor,
 «Trebue de bună seamă să am și eū vr'un isvor
 «Cu menire să arate, ce fel mî-e destinu 'n lume:
 «Unde-î? Care-î, dintre-atîtea?... Mult aș vrea să-l vîd anume!
 «Căci din casa-mî urgisită și pustie, arz'o focul,
 «Inadins prin țări plecat'am: doar oiū da ochi cu norocul,
 «Doar m'oiū pricopsi odată!...»

Ear bătrînul zice: «Bine!

«Dacă vrei să-ți vezi norocul n'ai de cît să vii cu mine».
 Și pe-o cărărușe 'ngustă coborîndu-se mereū,
 Lîng'un mic isvor s'oprește: «Ăsta e norocul tēū».

— «Ăsta?...» (călătoru 'ntreabă suspinînd cu întristare)
 «Dar de loc nu curge, uit'te-l!...»

— «Stăi puțin, mai ai răbdare!»

Spuse și plecînd bătrînul, se pierdu printre stejari.
 Eară omul... stă, se uită la isvor, făcînd ochi mari.
 Și prin minte gînduri negre o mulțime îi trecură,
 Pân' s'auză «pic» din peatră isvorînd o picătură.
 Și așteaptă, — așteaptă, — așteaptă!... pînă cînd să vadă iară

Maî picând un strop alene.

«Ăsta mî-e norocul dară?!»

Se gîndește cu mîhnire. «Eî, acum am înțeles

«Pentru ce, muncind, în lume cu nimic nu m'am ales!

«Pasă-mi-te, orî-ce-ai face, de-ai sări măcar și'n foc,

«De te-ai face luntre-punte: e 'ndeșert când n'ai noroc!»

Și de-o stîncă rezemându-și trupul slab și abătut,

El își blestema viața, cîasu 'n care s'a născut.

Dar d'odată: A! răbdare!... zice 'n sine. «Ce vorbiî?

«Poate că isvorul ăsta e 'nfundat cum-va... maî știi?...

«Și de-aceea nu țîșnește... Ce-ar fi, când l-aș defunda?...

«Negreșit atunci cu dînsul și norocu-mî s'ar schimba...»

Și-apucînd un băț în mîna, ascuțit și noduros,

Hai, cu el începe stîncă să o sgîndăre din gros...

Cînd de-odată — ce se 'ntîmplă? — Vîrful bățului se rupe,

Și rămîne 'nfipt. Isvorul — pace! — 'n loc să se destupe,

S'a 'nfundat maî tare încă, și de loc nu maî curgea...

Bietul om, vîzînd aceasta, ca încremenit stetea.

«Aolio!» în sine-și zise: «Vaî de mine! Ce-am lucrat!

«Vrînd să-mî dreg norocul, uite, că maî rău mi l-am stricat!»

Și cum se gîndia la toate: la plecarea lui de-acasă,

Unde, bine-rău, dar totuși măcar pâine-avea pe masă,

Și la foamea ce acuma ne'ndurat mi-l sfîșia,

(Căci i se golise traista; hrană d'unde să maî ia?)

De odată un glas puternic auzi de sus că-î zice:

«Omule lipsit de minte! Ce făcuși?... Viind aice,

«Aî cercat să schimbî tu ceea ce ursita a 'ntocmit?!

«Cu norocul ce-ți dădusem, nu eraî îndestulat?...

«Altă soartă maî pe poftă, contra firii, tu ai vrut?...

«Rabdă-acum!... Prin lăcomie, și ce-aveai, azi ai perdut!»

Ear acel ce aste vorbe le-a rostit cu graiul sǎu,
Fost-a dupe cum se spune, însuși bunul Dumnezeui.

* * *

Ce-o mai fi pățit pe urmă bietul om, eū n'avuī parte
Ca să aflu. — Cine știe, să o spue mai departe.

P. DULFU.

PRACTICA PEDAGOGICA

CÂINELE

(Descriere). O lecție de citire în clasa I

A. *Planul lecțiunii*

I. Prepararea. — II. Citirea : a) prin dascăl ; b) prin școlari. (Sintesa și asociațiunea). — III. Aplicația. — IV. Rezumat.

B. *Tratarea*

I. V'am spus ieri, ca să vă uitați bine la câinele vostru, pentru că azi avem să vorbim și să citim despre câine.

Spune-mi, ce ți-ai însemnat tu despre câinele vostru... N ? (Dacă exercițiile de intuiție s'au făcut regulat în cursul anului, la finele acestuia școlarii sunt în stare să facă de la sine mici descrieri, după punctele cunoscute, pag. 18). Care mai știe ceva despre câine, ce n'a spus N ! (Școlarii întregesc descrierea, în mod liber). Iată aci am ceva (un tablou cu chipul unui câine). Priviți ! Ce ne înfățișază chipul acesta ? N ! Ce este câinele ? N ! Voi cunoașteți și alte animale, numiți-mi câte va, N ! N ! N ! Ei bine, priviți, cu ce este acoperit câinele ? (păr). Bine, priviți încoace, cum se numește partea aceasta de la câine ? (cap). Cum este capul câinelui ? (lunguieț). Cor ! Cum se numește partea aceasta ? (gât). Cum este gâtul câinelui ? (rotund)

Inchipuiți-vă capul, gâtul, picioarele și coada câinelui tăiate de la trup ; băgați de seamă, partea ce ar mai rămănea,

iată aceasta! (dascălul acopere, potrivit cu o hârtie, toate cefelalte părți) se numește *trunchiū*. *Trun-chiū*! Zi și tu aceasta N! N! N! Cor! Arată-mi aci, pe chip trunchiul câinelui? N! Priviți, cum este trunchiul câinelui? N! (lunguieț). Cor! Ce ne înfățișează partea aceasta? N! (coada). Ce mai are dar câinele la corp? N! Cum este coada câinelui? Dar acestea aci, ce ne înfățișează? N! (picioarele). Câte picioare are câinele? N! Bine, numiți-mi și alte animale cu patru picioare N! N! N! Așa se conversează mai departe despre locul, hrana, lucrările, folosul despre mărimea și despre speciile câinilor, după culoare.

Pausă: Cântare „Carte dragă“, mișcări gimnastice cu mâinile.

II. Despre câine se află ceva scris și în cartea voastră. Luați-vă Abecedarul! 1! 2! 3! Deschideți la pagina... No.... Câinele.

Luați seama, mai întâiu voiți citi eu. Voi veți urma cu bețișoarele de arătat pe șire unde citesc eu. Dascălul citește cu ton firesc, clar, sonor și frumos. Acuma veți citi și voi. Incepe N! Țineți minte, la punct veți sta, până ce voiți număra eu trei (1, 2, 3). La semnul întrebării și la cel al exclamării veți sta până voiți număra două (1, 2). Citește câte un școlar câte 4 până în 5 propozițiuni, observându-se de rigoare punctuația și modelând vocea după cuprins și după înțelesul celor citite. În general dascălul ține pe școlari, să citească corect, sigur și curent. Citirea se repeteste până ce școlarii citesc, pe cât se poate mai bine.

III. Până în ora următoare, copiați cele d'întâi trei propozițiuni! Sau, scrieți-mi propozițiunea din urmă! Sau, scrieți-mi din cele d'întâi 7 propozițiuni, toate cuvintele ce înseamnă lucruri (sau însușiri, sau lucrări). Sau, scrieți-mi, cum poate fi câinele? (ce poate face? ș. c. l.)

NOTĂ. Temele acestea se fac cu școlarii mai întâiu oral, pe urmă le scriu școlarii, caligraficește pe acasă.

Sau, scrieți-mi cuvintele cu literile: „ă, î, oa“ ș. c. l.

IV. Despre ce am învățat azi? Ce am învățat despre câine? Unul sau două școlari resumă mica descriere). Bine, dacă veți merge acasă, spuneți și părinților voștri ce ați citit în școală. Apoi ca să nu uitați ce ați învățat azi, mai citiți și pe acasă bucata aceasta de câte 5 ori! *Știți, că mie îmi plac școlarii, care știu să citească bine!*

NOTĂ. I. Dacă descrierea este în formă de *ghicitoare* (în care de obicei se spun numai notele ființei sau lucrului, iar numele se tace, spre a se afla prin cetitor). Institutatorul întâiu face intuiția obiectului respectiv, apoi ghicește *însuși* ghicitoarea, și îndată apoi urmează deslegarea.

Să avem, de ex., ghicitoarea despre cocoș. „La cap pieptene” ș. c. I.

II. Mai citește odată rîndul întâiu, N? Despre ce se vorbește aci? (cap și pieptene). Ce este capul? (o parte a trupului). Ce este pieptenele? Cum este? (cu dinți) ș. c. I. Citește mai departe N! „la trup pepene”). Despre ce se vorbește aci? ș. c. I., ca la rîndul întâiu. Mai citiți odată aceste două rînduri, N! Despre câte lucruri se vorbește aci? (cap, peptene, trup, pepene). Așa și cu celelalte rînduri. Citește șirul de pe urmă, N! Spune aceasta cu alte cuvinte? (să aflăm, ce este lucrul acela). Bine! Ascultați, cum se numesc lucrurile, ce au cap și picioare? N. (animale). Prin urmare, despre ce poate fi vorba în bucata aceasta? (un animal). Așa este. Acum să ne întoarcem iarăși la rîndul întâiu. Mai citește odată șirul acesta, N! Gândiți-vă ce se zice în șirul acesta despre animalul acela? (Se formulează răspunsul: că la cap are ceva ce seamănă cu un pieptene. Priviți la tablourile, ce le avem aci, chipurile de animale învățate deja. Un școlar numește animale: câine, pisică, vacă..... cocoș, găscă. Gândiți-vă, la capul cărui animal găsiți ceva, ce se aseamănă cu un pieptene? (sigur, că vor numi pe cocoș). Ce seamănă de la capul cocoșului, cu un pieptene? (creasta). Așa se urmează și cu celelalte rînduri. Dacă copiii ar răspunde, că și găscă și rața, etc. are trupul

ca un pepene, dascălul va întreba. Bine, dar are găscă la cap ceva ce se aseamănă cu un pieptene ? Decî cum trebuie să fie animalul nostru la cap ? Cum la trup ? ș. c. I. Când este vorba despre coadă, dascălul arată o seceră, la picioare, arată un reschitor. Pe urmă întreabă : cum trebuie să fie dar animalul acela la cap ? Care animal este așa la cap ? (cocoșul). Cum trebuie să fie la trup ? Care animal are trupul ca un pepene, dar la cap ceva ca un pieptene ? ș. c. I.

III. Despre cine se vorbește dar în bucată aceasta ? (un animal). Cum este animalul ac- la la cap ? la trup ? la coadă ? la picioare ? Și care animal este chiar așa ? Sau, dacă școlarii ar răspunde dintr'odată, că despre *cocoș* se vorbește, poate dascălul întreba : Pe ce cunoașteți că despre *cocoș* este aci vorba, ș. c. I. ? (Că el are la cap creasta ce seamănă cu un pieptene). Dascălul mai poate face obiecțiunea, că oare nu este *găina* animalul, ce se caută ? Așa școlarii trebuiesc conduși, ca să *dovediască ei, că fie-care notă de sine și toate împreună se cuvin numai cocoșului* (lucrului ghicit) ; iar nu altui animal.

Ghicitoarea așa deslegată ; școlarii o copiază și o memorează pentru lecția viitoare.

CĂINELE BĂLAN

(Istorie). O lecție de citire în clasa I.

A. Planul

I. Prepararea. II. Predarea sau istorisirea : a) prin dascăl ; b) prin școlari ; c) citirea prin dascăl, d) citirea prin școlari ; e) analiza reală și rațională. III. Asociațiunea și generalisarea, ideia fundamentală. IV. Aplicația. V. Resumat.

B. Tratarea

I. Despre ce am citit în oara trecută ? (... câine). Ascultați. ce este câinele ? Cum este câinele ? Ce poate face câinele ?... Bine, mi-a spus unul, că câinele păzește casa și curtea.—

Ascultați, care a văzut un cioban? Ce face ciobanul? Cine-l ajută să păzească turma? Ce face dară câinele ciobanului? — Care a văzut un vânător? Cum era vânătorul acela? Ce avea cu el?... Ce cugetați, de ce duce vânătorul și un câine (sau mai mulți câini) cu dînsul la vînat? Care dintre voi a mai văzut vre-un câine, care făcea și alt lucru?... Vedeți, că câinele poate face mai multe lucruri. Ei bine, ascultați, azi am să vă spun, ce lucru bun a făcut odată un câine, pe care îl chema Bălan.

II. a). Un domn se plimba într'o zi de-alungul unui riū. — El avea cu dînsul pe câinele său, pe care îl chiea Balan. Cum se plimba domnul acela, auzi de-odată un strigăt: „Ajutor! Ajutor!“ — Ce putea să fie? Un copil, ca de cinci ani, căzuse în apă.

Acest copil mergea cu mă-sa pe lângă riū. Dar el nu băgase de seamă, se apropiă prea tare de mal și, pică în apă. Îndată se și dete afund. Biata mamă țipa de spaimă pe mal: Domnul, care se plimba, alergă fugă într'acolo. Balan se ținea după el. Atunci stăpînul arătă lui Balan locul, unde se cufundase copilul. Apoi îi zise: „Caută-I! Caută-I! Scoate-I!“ Și Balan... sări îndată în apă. Peste două minute Balan ieși iarăși d'a-supra. El trăgea cu gura pe copil de haină. Il scoase până la mal. Copilul era încă viu. Ce bucurie pe biata mamă!

Bălan făcuse un lucru bun. Bălan era ascultător.

b) Să-mi spuneți acum și voi istorioara aceasta! Incepe N! Ceilalți ascultați! Continuă N! N! Ici colo institutorul mai ajută școlărilor prin întrebări, bună oară: Despre cine am mai vorbit? Ce am zis despre domn? Ce despre Bălan? Ce făcu copilul? Ce făcu Bălan? ș. c. l.

Istorisirea aceasta o aveți și în cartea voastră. Scoateți-vă cărțile: 1! 2! 3! Deschideți la pag....!

c) Băgați de seamă, mai întâiu voiți citi eu. Voi veți urma cu bețișoarele de arătat pe sub șire, unde citesc eu ș. c. l. (v. la pag.)

d) Citesc și școlarii până la sfârșit.

Pausă. Cântare. Mișcări gimnastice cu mâinile.

e) Mai citește odată de la început N. („Căinele Bălan“). Ce ne arată cuvintele aceste? (că despre cine avem să citim). V'am spus cum se zice la numele unei bucăți de citire! Ce sunt dară cuvintele aceste două de la bucata noastră de citire N!... (*titula* bucății). — Citește propozițiunea întâia până la punct N!... Despre cine se vorbește aci? (domn). Cum am mai putea zice în loc de „domn“? (stăpân). Cum am putea zice în loc de „se plimba“ (eșise la plimbare). Mai cum încă.. gândiți-vă cu toții! (mergea). Când se plimba domnul acela? (într'o zi). Cum am mai putea zice în loc de „într'o zi“? (odată, odinioară). Pe unde se plimba? De ce se plimba pe lângă un riū? (răcoare, plăcut). Pe unde se plimbă la noi lumea? Ia'n gândiți-vă, ce fel de oameni se plimbă? (care lucră șezând ș. c. l.). Pentru ce trebuie să se plimbe oamenii, care lucră șezând? — Când vă plimbați voi? Băgați de seamă, când eșiți la plimbare, nu grăbiți pașii dintr'o dată, nu alergați, ci mergeți mai încetinel, apoi mai repede și, pe urmă iarăși încetinel; iar când trebuie să alergați, nu țineți gura căscată, și respirați tot-d'a-una pe nas. Nu beți apă obosiți!

Mai citește odată propozițiunea aceasta, dar începe cu „Intr'o zi... ș. c. l. N! — Așa se citește propoziție cu propoziție până la sfârșit.

III. Ajungând la propoziția ultimă, institutorul stabilește cu școlarii ideia *fundamentală*, bună oară: Despre cine se vorbește în bucata aceasta? Ce se zice despre căinele Bălan? (că el scoase pe un copil din apă). De unde știa Balan, că copilul căzuse în apă? Cum i-a spus domnul lucrul acesta lui Bălan? (i-a arătat locul). Și ce i-a zis? (caută-I! scoate-I!) Și ce făcu Balan? (ascultă). Ce fel de lucru a isprăvit Balan? (un lucru *bun*). Insemnați-vă, în loc de „lucru“ putem zice și „*faptă*“. Ce *faptă* a făcut dară Balan? (o *faptă* bună). Cum era Bălan, pentru că el ascu-

tase de stăpânul său? (*Balan era ascultător*). Repetește aceasta N! N! N! Cor! — Mai uitați-vă odată la titula bucății noastre! Citește-o N! Ia'n gândiți-vă ce fel de titulă am mai putea da bucății acesteia? (*Balan cel ascultător*). Mai gândiți-vă și la altă titulă! (*Balan cel cu minte. Căinele ascultător. Căinele cel cu minte*).

IV. Ascultați, știa Balan să vorbească? Știa Balan, că el are să facă o faptă bună? (nu). Cum de făcu el dară bine copilului? (*că ascultă de domnul său*). — Ei bine, dacă Balan, care nu știa să vorbească, a ascultat de domnul său, ce trebuie să faceți și voi, când părinții voștri vă spun ceva lucru bun? Da, să luați aminte, și îndată să și faceți ce vă cer părinții voștri. — Și când vă spun eu ceva, ce trebuie să faceți și atunci? Și când vă spun ceva lucru bun și alți oameni străini, ce trebuie să faceți și atunci? Da, voi totdeauna trebuie să ascultați de cei mai mari de cât voi, când vă cer ceva lucru bun. Insemnați-vă:

BCU Copilul ascultător
E iubitul tuturor!

Mai spune aceasta odată N! N! N! Cor!

V. Despre ce am învățat azi N! (*Balan cel ascultător*). Bine, să spuneți și părinților voștri, ce ați învățat azi la școală. Și ca să nu uitați, mai citiți și pe acasă bucata aceasta de cincă oră și, versurile de la sfârșit, să le știți pe din afară.

„TATĂL NOSTRU“

(O lecție de religie)

A. Planul

I. Prepararea (prin repetare); — II. Expunerea (sintesa); — III. Asociațiunea. — IV. Generalizarea. — V. Aplicare. — VI. Resumat.

B. Tratare

I. Ce primiți voi de la părinți? (...toate cele trebuincioase, materia aceasta trebuie să formeze lecția precedentă). Cui dați părinții toate cele trebuincioase? Ce înțelegeți voi sub lu-

cruri trebuincioase? (...mâncare, haine, locuință, cărți, tăbliță). Cine este mai mare la voi a casă, N. N. (...tata). Cum îi ziceți voi tatălui vostru, N? De ce îi ziceți „tatăl nostru“. Bine! Ascultați, *astăzi vom învăța despre „Tatăl nostru cel din cer.“*

II. Pot părinții tăi să dea la toți copiii de mâncare, N? Dar haine? Pot ei să dea la toți copiii locuință? Pentru ce nu? Gândiți-vă, pot părinții tăi să îngrijească de toți copiii? Poate un om să îngrijească de toți oamenii? Poate face un om ca să plouă? Dar să fie cald? Ei bine, vedeți, toate lucrurile acestea nu le pot face părinții voștri. Dar nu le poate face nici un om. Ascultați, — de toți copiii se îngrijește un alt părinte. Acel părinte se cheamă *Dumnezeu*. Dumnezeu îngrijește de toți oamenii! Repetare! Cor!

Care dintre voi n'are nici tată, nici mamă? Cum îi zic fie oamenii, pentru că n'ai părinți? (orfan). La cine șezi tu? (la unchiul meu). Cine îngrijește de tine? Ce-ți dă fie unchiul tău? Este dator unchiul tău să-ți dea fie de mâncare, etc? (nu). Vedeți dară, — unchiul lui N. nu este dator să îngrijească de dînsul, și totuși îi dă tot ce-î trebuiește. Vedeți, unchiul lui N. este un om *bun*, pentru că îngrijește de el.— Ca N. mai sunt și alți copii orfanî. Ce socotiți, cine îngrijește și de aceia? (Tot oamenii cei *buni*). Țineți minte, *oamenilor celor buni D-zeu le dă gândul bun, ca să îngrijească de copiii orfanî*. Cine îngrijește de copiii orfanî? Cine dă gând bun oamenilor buni, ca să facă ei aceasta?

Ascultați! Dumnezeu vă dă vouă și sănătate ca să puteți veni la școală. Dumnezeu vă ajută ca să puteți învăța a citi, a scrie, a socoti și a cânta. Dumnezeu dă și părinților voștri și oamenilor celor buni sănătate, ca să poată munci și să vă îngrijească. Dumnezeu dă ploae și căldură, ca să crească grâul, porumbul, orzul și ovêzul; apoi cireșele, merele, perele și alte poame.

Pausă. — Cântec: Doamne miluește de 6 ori.

III. Ascultați, Ce vă dă vouă Dumnezeu? Ce dă D-zeu părinților voștri? Ce dă D-zeu oamenilor celor buni? Pentru ce dă D-zeu acestora gând bun? (să îngrijească de copiii cei orfanî). Ce ne mai trimete Dumnezeu din cer? (ploae). Și ce încă? (căldură). Pentru ce trimete D-zeu ploae și căldură? Țineți minte, dragii mei, *D-zeu îngrijește de noi de toți*. Zi și tu aceasta N! și tu N. N. — Cor!

IV. Pentru că D-zeu îngrijește de noi toți, de aceia îl numim „Tatul nostru.“ Cum numim pe D-zeu? Pentru ce? Aceasta o putem zice și așa: Dumnezeu

„E tată tutulor
Părinte grijitor.“

N. N. N. Cor.

V. Ce faci tu părinților tăi dimineața, după ce ai mâncat? N. (sărut mâna). De ce? Și ce le zici, N. (foarte mulțumim). Și ce face copilul cel bun părinților săi, după masă? Ce le zice? Ce le face seara înainte de culcare? Ce le zice? Ce părinți mai aveți voi pe lângă tată și mamă? Ce trebuie să-i facem și lui Dumnezeu dimineața? (să-i mulțumim). Ce să-i facem la prânz? Ce seara? Țineți minte lui Dumnezeu îi putem mulțumi așa: „*Îți mulțumim Tie, Tatăl nostru cel din cer.*“

Spune aceasta N. N. N. Cor!

VI. *Resumat.* Despre cine am învățat azi? (Dumnezeu). Cine este Dumnezeu? (Tatăl nostru). Cum am mai spus aceasta despre Dumnezeu? (părinte îngrijitor). Bine, să nu uitați aceasta! Spuneți și părinților voștri, ce ați învățat azi la școală.¹⁾

¹⁾ Lecția aceasta s'a făcut prin d. N. Nicolescu, institutor la cl. I de la școala noastră de institutori din Capitală

ȘTIRI SCOLARE

În *Galiția* s'a constatat prin medici că o învățătoare de 17 ani și un învățător de 23 ani au murit de *foame*.

*

Consiliul orașului *Mainz* a pus la dispoziție 3,000 mărci ca să se dea scolarilor lipsiți, demineața, *pâine cu lapte cald*.

*

Danzig (Germania) o fetiță de 12 ani se îmbolnăvi de supărare, că o femeie o învinuise a fi furat o mică brățară.

*

Societatea pentru cultivarea grădinilor în Stiria (Austria) invită pe grădinari a-i pune la dispoziție pentru prețuri moderate 1140 de rădăcini de *garoafe* și *pelargonii*, ce se împartesc unor *scolari mai buni*, ca să le cultive ei. Experiențele de până acuma au dovedit, că această ocupațiune se face cu multă dragoste de către scolari și cu bun succes.

*

În urma dispozițiilor mai noi a *ministrului rusesc de instrucțiune*, *absolvenții* liceelor din *provinciile baltice* (de origine germani) au să treacă încă din anul acesta examenele de bacalaureat numai în *limba rusească*. Germanii, cu drept cuvint, se scandalisează de aceasta, dar dinșii, se vede, că nu știu, că Ungurii, deja de la 1872 și 1876 nu mai dau voie nici unui bacalaureat să-și treacă examenul, dacă nu-l fac în *limba maghiară*.

*

În *Marienburg*, pe lângă institutul surdo-muților, s'a deschis un curs preparator de 14 zile pentru preuți,

in scop de a instrui, cum să învețe și ei la rândul lor, pe surdo-muții din parochiile lor.

*

In camera deputaților din *Bavaria* s'aŭ înaintat ca la 90 de petiții, ca să se introducă iarăși in comunele muntene, scoala *despărțită* (ca copiii, in două clase după vârste, fie-care clasă să urmeze numai odată pe zi la scoală, iar nu de două ori, când se ocupă de învățător, pe rând).

*

In *Königsberg* (Prusia) toți directorii (22 la număr) de scoale primare șicivile aŭ intervenit la consiliul orășenesc pentru suprimarea totală a *examenelor publice* din scoală. Adăogăm, că examenele, când se fac meșteșugite după roluri, sunt un mijloc de corupție pentru factorii scoalei : elevi, părinți și autorități. Alt-cum ochiul ager al auditorului descopere la moment «traficul».

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*

Guvernul regesc a fixat ca în adunarea generală din *Breslau* (Prusia) să se discute următoarea temă : «Învățămîntul religiunii să țintească și contribuească la formarea conștiinței religios-morală mai mult de cât la încărcarea memoriei scolarilor cu cunoștințe».

*

In luna aceasta influența a răpit viața și a unuia dintre cei mai autorizați pedagogi moderni, *Dr. Frick*, directorul institutelor din Francke in *Halle*. *Dr. Frick* era cunoscut și preste hotarele Germaniei : pe lângă cunoștințe vaste avea și o inimă nobilă, căriia, — cu privire la îmbunătățirea metoadelor, — era pururea deschisă orî-căruî străin, care visita acel oraș de scoale. Afabilitatea, sinceritatea și dorința lui de a propaga metoadele naționale la toate națiunile, și-l făcea foarte simpatice, in cât nu te mai puteai despărți de el. Îi sticleau

ochii de bucurie, mai ales când un tiner său profesor român visita Halle; căci, zicea el, «Țara D-voastră, România, care se animează de tot ce este bun, poate, de sigur, să facă mult, foarte mult și pe terenul pedagogic!» Fie-î țarina ușoară!

V. Gr. B.

MIROSUL ȘI CULOAREA FLORILOR

Este vr'un raport oare, între mirosul și culoarea florilor? Ast-fel este pusă chestiunea de revista din Belgia *Moniteur de l'horticulture*.

Toată lumea știe, zic domniș *Schubler* și *Coehler*, că albul este culoarea cea mai răspândită printre flori; iar culorile: roș, galben și albastru sunt mai răspândite de cât violetul (culoarea viorelei) verdele, portocaliul și bruna (oacheșă).

D-nii *Schubler* și *Coehler* au analizat peste 4200 de plante din 27 familii și anume: 20 familii din clasa dicotiledoanelor, 7 din a monocotiledoanelor și au obținut în privința culorii și a mirosului florilor următorul rezultat:

Culorile	No. speciilor colorate	No. speciilor mirositoare
Alb	1.104	187
Roș	923	84
Galben	950	77
Albastru	594	31
Violet	308	13
Verde	253	24
Portocaliū	50	3
Brun	18	1
Total	4.200	420

După cum se vede No. florilor mirositoare este de zece ori mai mic de cât acela al culorilor.

La prima vedere, acest rezultat s'ar părea surprinzător pentru toți acei cari ar studia numai florile mirositoare cultivate prin grădini, dar această nedumerire va dispărea din momentul ce se vor studia — printre florile de grădină—și cele sălbatice de prin câmpii.

Examinând acest tablou, cetitorii se vor încredința că cele mai multe flori mirositoare se găsesc printre culorile albe și roșii.

(Din *Science pour tous*).

Tradus de

V. Diaconescu (T. O.)

DIVERSE

Oamenii fără carte. — Citim într'un ziar francez că numărul oamenilor care nu au cunoștință de carte în Rusia, Serbia, România și Bulgaria este peste 80 la $\%$. În Spania proporțiunea este de 63 la $\%$, în Italia este de 48, în Austro-Ungaria de 42, în Irlanda de 21, în Franța și Belgia de 15, în Olanda de 10, în Statele-Unite (populația albă) de 8, în Scoția de 7, în Elveția de 2, în mare parte a Germaniei de 1. În Suedia, în Danemarca, în Bavaria, în Würtemberg, în Saxonia este foarte rar, ca să se aple om care să nu știe să scrie și să citească.

*

La *Klagenfurt* (Austria), se observă o mișcare mare a Slavonilor pentru escluderea cu desăvârșire din școale a limbii germane.

*

În *Belgia*, actualmente sunt 5,500 școale și 136,000 cărăciumi; spre scopuri instructive se cheltuește anual 15 milioane, iar pentru spirituoase 135 milioane.

Tot acolo preoțimea se opune din răspuțeri contra obligativității scolare. Opunerea asta durează de mult timp și urmarea ei să poate vedea din faptul, că în Brüssel din 180,000 locuitorii 52,000 sunt acei ce nu știu scrie și citi; iar în Laeken

orașul de reședință al regelui din 25,000 locuitori numai 14,000 știu scrie și citi.

*

În *Wiener Zeitung* se pot citi 2 concursuri, unul pentru un ușer la tribunal, cu salariu anual de 600 fl., 250 fl. adaos și îmbrăcămintea (uniforma) iar altul pentru un servitor de birou cu salariu anual de 500 fl. și 225 fl. adaos. Preferință a subofițerilor eliberați din armată. Condițiunile de admisibilitate sunt: un corp sănătos, cunoașterea limbii germane și să știe scrie și citi. — În *Prager Abendblatt* se pot citi următoarele 2 concursuri: Unul pentru postul de învățător la o școală primară rurală cu leafă anuală de 400 fl. și altul pentru o ajutoare de profesoară la o școală primară urbană cu leafă anuală de 350 fl. Concurenții acestora trebuie să dovedească că au terminat cu bun succes vr'una din școlile reale sau gimnasiale (4 clase) și că posed certificatul de absolvire al vr'unei școli normale de stat.

Ce diferență de condițiuni și de salarizare!?

*

Congresul internațional igienic din Londra a hotărât, că după 45 minute în cară se predă neîntrerupt o lecțiune, restul de 15 minute din oră să servească spre recreație.

Igen.

BIBLIOGRAFIE

Istoria naturală în școlile populare. — *Indigitări metodice*, de D-l Dr. Daniil P. Barcianu, profesor seminarial. II Lecțiuni practice. Sibiu. Tiparul tipografiei archidiecezane. 1891. Prețul părții I și II este de 40 creițari.

Recomandăm această cărticică oamenilor de școală spre a o consulta în privința metodelor.

